

LAVIDA
ESPIRITUAL
1963
9.
XXX

*Rajni nadškoj
Anton Vovk
pri sv. očetu
Janezu XXIII.
v februarju
1960 in ob
500-letnici
ljubljske
škofije
leta 1962*

JE RES DRUGAČE V SLOVENIJI

Med slovenskimi izseljenci po svetu in tudi v Argentini je zadnje čase precej govorjenja o razmerah, ki vladajo v Sloveniji. To razpravljanje je na eni strani sprožil nov zakon o amnestiji, na drugi strani pa ga povzročajo razna vabila, obiski nekaterih iz domovine ali v domovino in splošna akcija jugoslovanskih uradnih krogov in ne nazadnje trenutni svetovni položaj.

Res je, da je po zadnji svetovni vojni tudi v komunistični Sloveniji precejšen materialni napredek. Zrastle so nove hiše, nastali so novi nebotičniki, speljane so gladke ceste, po katerih vozijo številni avtomobili. Radio je skoraj povsod, T.V. ni neznana. Z eno besedo: Slovenija se po zgledu ostalega sveta modernizira, postaja drugačna.

Tudi je razveseljivo, da so cerkve še vedno polne. Liturgično življenje se je celo poživilo. Verni so še bolj vzljubili svoje škofe. Proslava petstoletnice ljubljanske škofije, posvetitev novega škofa in smrt nadškofa dr. Vovka, so dokazale, da je slovenski narod še veren.

Žal pa je tudi res, da še vedno drže besede jugoslovanskih škofov, ki so kakor klic in puščavi, silna prošnja in neustrašena obtožba:

„V paragrafih 6 in 7 zakon o položaju verske skupnosti določa, da naj nikdo ne preprečuje državljanom udeležbe pri javnem bogočastju. Toda obžalovati je treba, da učitelji in drugi šolski funkcionarji izvajajo pritisk na otroke in dijakke, da bi jih odvrnili od zahajanja v cerkev. Ta pritisk se je razširil tudi na starše, od katerih je bilo zahtevano, naj svojih otrok ne pošiljajo v cerkev, ker sicer bodo izgubili službo ali pokojnino in občutili druge neprijetne posledice.

Dalje moramo poudariti, da besedilo sicer zelo liberalno proglašja svobodo verskega življenja za vse državljane, da pa so mnogi naši državljani prisiljeni, da se tej svobodi odpovedo. Mnogi uslužbenci državne uprave si preprosto ne upajo zahajati v cerkev. Ne upajo se poročati v cerkvi ali dati krstiti svoje otroke.

Dijakom v dijaških domovih je bilo v praksi onemogočeno iti v cerkev, duhovnikom je bil pogosto preprečen obisk bolnih in umirajočih oseb v bolnišnicah in domovih za stare in onemogle. Položaj oseb v vojaški službi, v kaznilnicah in popoljševalnicah je še slabši.

Stara praksa je že, da v oddaljenih vaseh, kjer ni cerkve ali kapele, duhovniki spovedujejo stare in bolne v zasebnih hišah. Toda v mnogih primerih so bili duhovniki kaznovani za tako izvrševanje dušnopastirskih dolžnosti.

Ker zakon ne dovoljuje nikakega verskega pouka v šoli, bi bilo primerno in pravično, da bi v šolah bila prepovedana tudi vsaka protiverska propaganda.

Pravica in dejanska potreba zahtevata, da se semenišča in verske šole Cerkvi zopet vrnejo v svobodno uporabo. To je eden od osnovnih pogojev za vsako normalizacijo odnosov med Cerkvijo in državo.

V predvojni Jugoslaviji je redno izhajalo kakih 150 različnih verskih listov in revij. Sedaj izhajata samo še dva mesečnika. (Op. ur.: eden izmed teh listov je pred dobrim letom postal štirinajstdnevnik.) Brošure verske vsebine izhajajo kot razmnoženine, ker je njihovo tiskanje prepovedano.

V nekaterih delih države sodišča še vedno nastopajo proti duhovnikom za očitana dejanja v zvezi z njihovimi čisto verskimi dolžnostmi strožje kot proti pripadnikom drugih poklicev.“

Komu naj torej verjamemo? Propagandistom, boječnežem, onim, ki so zaverovani le v naravne dobrine ali pa pastirjem Kristusove črede? Vera nam pravi, da so le-ti slednji učitelji resnice.

A. S.

Vrhovni opat je v aprilu ustoličil novega stliškega opata Simona Ašiča

LJUBLJANSKI NADPASTIR JE UMRL

V četrtek, 11. julija, je ljubljanski stolni kapitelj poslal č. g. direktorju Antonu Oreharju sledeč telegram: „Nadškof Anton Vovk umrl 7. julija. Vsem ga priporočamo v molitev.“

Novica se je kot blisk razširila med rojaki po Argentini. Vse je prevzela žalost, kajti dobro smo se zavedali, da je bil rajni g. nadškof zgovorna priča „Molčeče Cerkve“, neustrašen branilec prave Kristusove črede, zvest Rožmanov naslednik, ljubezniv oče velike ljubljanske nadškofije.

Rajni g. nadškof dr. Anton Vovk je izpolnil 63 let. Rojen je bil namreč 19. maja l. 1900 v Vrbi, župnija Breznica, na Gorenjskem. Izšel je iz tiste družine, ki je dala Slovincem dr. Franceta Prešerna, največjega slovenskega pesnika.

Triindvajsetleten je 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla, postal duhovnik; Kristusov duhovnik je bil polnih 40 let z vsem srcem in z vso dušo do zadnjega trenutka.

Ljubljanski nadškof dr. Anton Vovk na mrtvaškem odru Umrl je v nedeljo, 7. julija 1963 ob 21,40

Kaplanoval je v Metliki in v Trzinu. Po petih letih je postal župnik. Leta 1940 ga je škof dr. Gregorij Rožman poklical v Ljubljano za kanonika. Štiri leta za tem je postal rektor ljubljanske bogoslovja.

Teža dela, skrbi in odgovornosti pa je padla na ramena kanonika Vovka v letu 1945. Slovenijo je preplaval komunistem, številni duhovniki so bili pomorjeni, drugi v ječah, tretji v tujini. Ukinjene so bile vse verske šole, verouk prepovedan, škofovi zavodi razpuščeni,

verski tisk onemogočen, župnije razdeljane, župnišča zasedena, domobranci in drugi protikomunistični borci pobiti ali pa v zaporih, brezbožna propaganda na višku. Z eno besedo: dvignil se je po slovenski zemlji pravi pekel.

Tedaj pa je Bog v svoji previdnosti poklical kanonika Vovka. 14. junija 1945 je postal generalni vikar ljubljanske škofije. Naslednje leto je bil posvečen v škofa in tako postal pomožni škof ljubljanski. V svetem letu 1950 je iz Rima prejel imenovanje za administratorja ljubljanske škofije, eno leto za tem pa mu je bila poverjena še uprava slovenskega dela tržaško-koperske škofije in reške škofije. V tem času se je izvršil nad škofom zločin, ki bo vedno madež v zgodovini slovenskega naroda. Slovenci so z nafto zažgali lastnega škofa. To dejanje so brez dvoma obsojali vsi zavedni Slovenci. Po tem je ime škofa Vovka zaslovelo po vsem svetu. Na vesoljnem cerkvenem zboru je bil med škofi pričevalec „Molčeče Cerkve“, kajti vsak je mogel videti na njegovem vratu znamenje mučeništva.

En teden po smrti nepozabnega škofa Rožmana je sv. oče Janez XXIII. imenoval administratorja Vovka za 30. ljubljanskega škofa. Novi škof se je pri vsem svojem ogromnem delu ravnal po svojem škofovskem geslu: „V Gospoda zaupam.“

Škofovo življenje je spremljalo dosti križev. Po napadu se je vedno izraziteje pojavljala težka in mučna bolezen, doživljal je pogosta poniževanja od strani državnih oblasti, veliko skrbi je imel glede Ciril-Metodijskega društva, stalno ga je vznemirjalo načrtno razkristjanjevanje slovenskega naroda, zlasti še mladine.

V to meglo je v letu 1962 posvetil svetel žarek. Sv. oče je povzdignil ljubljansko škofijo v nadškofijo, njenega krmarja v nadškofa. Na to izredno slavnost v 500 letih življenja ljubljanske škofije se je pod škofovim vodstvom pripravila vsa škofija. Škof Vovk, katerega je ljubljansko bogoslovje nekaj let prej imenovalo za častnega doktorja, je izvedel temeljito duhovno obnovo svoje škofije. Dobri so se še bolj utrdili, veliko mlačnih je postalo bolj gorečih, ti in oni brezverci pa so našli pravo pot.

Po slavnostnih dneh, katerih višek je bil pri Mariji na Brezjah, je nadškof Vovk odšel na koncil. Že leto prej pa je bil imenovan za člana komisije za disciplino klera in ljudstva. V času rimskega bivanja se je bolezen ponovno močno pojavila. Sv. očeta, s katerim se je v času svojega škofovanja trikrat sestel, je prosil za pomožnega škofa. Janez XXIII. mu je prošnjo uslišal. Bolezen pa je nadškofa Vovka po koncilu tako napadla, da svojemu pomočniku dr. Pogačniku ni mogel večodeliti polnost duhovništva. V bolnišnici je zanj molil in za vse vernike ljubljanske nadškofije — tako one doma kot vse po svetu — daroval svoje trpljenje.

Zadnja želja nadškofa Vovka je bila devetdnevna duhovna priprava vse nadškofije za praznik sv. Cirila in Metoda, glavna patrona nove nadškofije. Na praznik sam pa ni stopil več nadškof k oltarju ljubljanske stolnice, ampak se je preselil v večnost. Ljubljanska nadškofija je poleg svetih bratov, vrsto škofov, poleg mučeniškega Rožmana prejela še neustrašenega Vovka za svojega nebeškega zavetnika.

A. S.

v
**NADSKOF
VOVK
JE
ZNAL
TRPETI**

Grb rajnega nadškofa Vovka

Trpljenje je od nekdaj velika uganka za človeški razum. Najvišje, do česar so se pogani povzpeli glede tega, je bila stoična ravnodušnost. (Tak je tudi Prešernov sklep: „Naprej me sreča (=usoda) gladi ali tepi, me tnalo našla boš neobčutljivo“). Edino Jezusova oseba in njegov nauk sta trpljenje razložila, mu dala smisel in nas ga naučila premagovati.

Jezus se trpljenju ni izognil. Sprejel ga je kot voljo najboljšega Očeta, ki gotovo hoče sinu najboljše. Bo li oče otroku, ki si želi jajce, dal škorpionjona (Luk. 11, 12)? Očetovi načrti so nam često nerazumljivi; vemo pa, da nas usmerja po poti, ki je za nas najboljša, ki nas privede v največjo srečo. To, kar je Jezus povedal o sebi, velja tudi za nas: „Ali ni bilo potrebno, da je Mesija pretrpel vse te stvari in tako prišel v mojo slavo?“ (Luk. 24, 26).

Križ, ki ga je Jezus sprjel po Očetovi volji, stoji odtlej sredi človeštva kot možnost največje počastitve Boga in kot znamenje ljubezni, ki je močnejša od smrti; kot razlaga skrivnosti trpljenja; kot sredstvo, ki boleti tega življenja spreminja v nedovedljivo srečo v večnosti. (Slavilne verze, ki jih je Prešeren namenil smrti, lahko naobrtnemo na križ: „Ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta, ki pelje nas iz bolečine mesta tja, kjer trohljivost vse verige zgrudi...“).

Po veri vemo, da so težave pripomočki, ki nam jih božja Previdnost pošilja, da se očistimo in postanemo podobni Kristusu in tako z njim gremo v slavo.

Vera nam daje luč in moč, da trpljenje razumemo kot deleženje na Kristusovem trpljenju, dà, kot Kristusovo trpljenje (2 Kor. 1, 5). Iz te vere izhaja moč, da bolečine vdano prenašamo, da jih Bogu darujemo zase in za bližnje; da tako postanejo sredstvo odrešenja za naš in za druge.

V tej luči je gledal in doživljal trpljenje rajni ljubljanski nadškof Anton Vovk.

A. G.

ZADNJE PISMO JANEZA XXIII. SLOVANSKIM NARODOM

Po skrivnostnih načrtih božje Previdnosti sovpada stoletnica veličastnega dogodka z vesoljnim cerkvenim zborom, ki je v teku. Stoletnica je tudi v tesni zvezi s hrepenenjem, ki ga ima koncil. Letos poteče 1100 let, odkar sta prišla odlična apostola sveti Ciril in Metod iz Carigrada na Veliko Moravsko.

Za narode se ne more zgoditi nič pomembnejšega in nič koristnejšega kot to, da se med njimi razširi krščanstvo in jim zasveti evangelij. In prav to se je zgodilo med Moravani, Slovaki in številnimi drugimi slovanskimi narodi, ko sta po božji Previdnosti prišla med nje tako odlična moža.

Če nikoli ni dovoljeno pozabljati na božje darove, velja še mnogo bolj v primeru, ko je božja dobrota cele narode privedla v kraljestvo božjega Sina in jim dala čast krščanskega imena. Prav zato se nam je zdelo primerno, dragi bratje, škofje slovanskih narodov, da vam pošljemo to pismo in vam osvetlimo izredno važen zgodovinski dogodek. Istočasno vas vabimo z očetovsko ljubečo besedo, da se skupaj z duhovniki in vašim ljudstvom spomnite tega jubileja.

GOVORITE O SV. CIRILU IN METODU

Ob tej priliki se potrudite, da vašim rojakom s primernimi proslavami prikazete življenje, kreposti, potovanja, načrte in napore sv. Cirila in Metoda,

da bi spreobrnila h Kristusu te narode in da bi jih pripeljala h kulturi in civilizaciji. Res so isto pred njima poizkušali že drugi, toda z majhnimi uspehi. Čakati je bilo treba na bolj ugodne pogoje in bolj uspešno delo, ko se je razlilo bogastvo božje milosti in je prišel ugoden trenutek odrešenja.

Če iščemo glavne razloge za plodno apostolsko delo svetega Cirila in Metoda, najdemo naslednje: Bila sta uboga po sodbi sveta, a bogata po veri; bogata v krepostih, imela čut za lepoto; bila sta vdana sedežu svetega Petra, v pravem pomenu besede katoliška in apostolska. Te značilnosti je že poudaril naš prednik blagega spomina Pij XI. z besedami: Zakaj bi se čudili, če sta Ciril in Metod, ki ju moremo klicati sinova Vzhoda, Bizantinca po domovini, Grka po narodnosti, Rimljana po poslanstvu, Slovana po uspehih apostolata, postala vsem vse, da bi vse pridobila za edinost s katoliško Cerkvijo!

KRATEK ORIS NJUNEGA ŽIVLJENJA

Z veseljem vam sedaj opišemo vsaj v glavnih obrisih njuno življenje in delo. Rodila sta se v Solunu, bila sta brata po krvi, enako vneta za vero, čeprav različno obdarjena: eden se je odlikoval v upravni službi, drugi v študiju filozofije. Oba sta se iz različnih vzrokov umaknila v samoto na goro Olimp v Bitiniji, potem ko sta napravila naporna apostolska poslanstva pri Arab-

cih in Hazarih. Na prošnjo velikomoravskega kneza Rastislava, ki je prosil za sposobne misionarje, ju je bizantinski cesar Mihael III. poslal na moravsko, kjer so ju navdušeno sprejeli. Brez obotavljanja sta se posvetila apostolskemu delu. V kratkem sta žela čudovite uspehe. Misijonsko delo je uspevalo hitreje zato, ker sta sestavila slovanske črke in prevedla v slovanski jezik sveto pismo stare zaveze, kakor tudi bogoslužne knjige za rimski in bizantinski obred.

Ko sta prišla sveta brata v Rim, da bi papežu poročala o izvršenem delu in da bi prejela navodila za naprej, ju je papež Hadrijan II. sprejel z mnogimi častmi. Papež je spoznal, da učita čisto pravo vero; zato je dal posvetiti Metoda /in več učencev svetih bratov. Ko je kmalu nato Ciril v Rimu umrl, boljši zrel po krepostih, kot po letih, so mu priredili veličasten pogreb. Njegovo truplo je bilo pokopano v rimski cerkvi svetega Klementa. Metoda je papež povzdignil v nadškofa Panonije in Velike Moravske z naročilom, da naj kot papežev legat poskrbi za duhovni napredek slovanskih narodov.

Sveti škof se je lotil pogumno in odločno novega dela. Predvsem je uredil v cerkveni pokrajini, ki mu je bila zaupana, cerkveno disciplino. Nato je začel težka potovanja po obširnih pokrajinah in poučil v katoliški veri poleg Moravanov tudi Slovake, Slovence, Čehe, Poljake in Hrvate; po svojih učencih pa še Srbe, Makedonce in Bolgare. Po njih pa Ukrajince, Ruse in Beloruse.

Ne smemo še zamolčati, da se je Metod ponovno vrnil v Rim, da bi se opravičil pri papežu Janezu VIII., ker je uvedel slovanski jezik v bogoslužje. Papež ga je oprostil vseh očitkov in ga potrdil v vseh nalogah, ki mu jih je dal

papež Hadrijan II., zlasti kar se tiče misijonskega dela pri Slovanih. Trdil se je, da bi še z večjo gorečnostjo vršil apostolsko delo. Smatral je za nujno dolžnost, da ostane združen z rimsko Cerkvijo po ljubezni in veri in da vrši svoje poslanstvo v zvesti pokorščini do Apostolskega sedeža, ki je temelj krščanske edinosti in resnice. Po mnogem delu in trpljenju za slavo Kristusovega imena je končal zemsko življenje dne 6. aprila leta 885. Pokopali so ga v glavni cerkvi Velike Moravske.

PAPEŽI PROSLAVLJAJO SVETA BRATA

Papež Leon XIII. je primerno ovekovečil velika apostola s pismom *Grande Munus*. Veliko spoštovanje do svete-

Janez XXIII. podpisuje zadnje pismo

*Sveta brata Ciril in Metod,
varujta slovanski rod!*

ga Cirila in Metoda se je širilo v vseh časih in po vsem svetu. Da bi še lepše svetila z oltarjev cerkva je rimski papež njun praznik in njuno češčenje razširil na vesoljno Cerkev.

Tudi nas nagibljejo isti nameni kot našega prednika in v skladu z zahtevami sedanjega časa in ob priliki 1100 letnice, hočemo in želimo, da se vi in vsi, ki med vašim ljudstvom kličejo Kristusovo ime, obračate k tema nebeškima priprošnjikoma. Kolikor potrebujete božjo pomoč bolj kot človeško, toliko večje zaupanje imejte v priprošnjo svetega Cirila in Metoda. Iz nebeške domovine z uspešno molitvijo dalje podpirata delo, ki sta ga na zemlji sama vršila. Njuna ljubezen do bližnjega ni ugasnila, ampak je še bolj mogočna in čuječa.

ŽELJA PO ZEDINJENJU VZHODNIH KRISTJANOV

Častiti bratje, vi dobro poznate naše želje in napore, da bi vzhodni kristjani, ki so ločeni od apostolskega sedišča, spet obnovili zvezo, da bi se izpolnila Jezusova želja in bi postopno prišlo do edinosti in bi bil en hlev in en pastir.

To so tudi želje koncila, na katerem so bili, v naše veliko veselje in upanje, prisotni tudi opazovalci ločenih cerkva.

Glas časa je glas božji. Polno važnih znakov imamo, ki kažejo, kako Bog vabi k obnovi zaželjene edinosti in k miru.

Na obeh straneh je mnogo več stvari, ki nas družijo kot pa ločijo v plemenitem hrepenenju in prizadevanju za edinost v veri. Brez dvoma bo prišla iz tega nova in srečna doba za kristjanski svet. V ta namen je potrebno, da se na obeh straneh pripravljajo pota, ki bodo pripeljala do zaželenega cilja, če bodo zgrajena na trdni podlagi in če se bomo medsebojno spoštovali in bratsko ljubili. Ljubezen namreč, ki želi izpolniti božjo voljo, je zmožna vsega, vse upa in vse prenese.

APOSTOLSTVO SV. CIRILA IN METODA

Za dosego tega namena je mnogo pripomogla bratovščina, ki jo je ustanovil mariborski škof Anton Martin Slomšek in ki jo je pospeševal nadškof iz Olomuca Anton Ciril Stojan. Imenuje se Apostolstvo svetega Cirila in Metoda. Zelo koristni so bili kongresi, ki so se vršili na Velehradu, kjer je pokopan sveti Metod. Znatni in srečni uspehi, ki so jih dosegli kongresi, poživljajo hrepenenje po boljših časih, ki bi dopuščali, da bi se nadaljevalo tako srečno začeto delo.

PISMO APOSTOLSKEGA DELEGATA ANGELA RONCALLIJA

Spominjamo se, da smo leta 1927 kot apostolski delegat takole pisali predsedniku kongresa na Velehard: želim, da pride tudi iz Bolgarije glas veselja za slovesnosti, ki se obhajajo v svet spomin Cirila in Metoda in da ga vaša ekscelenca sporoči vsem prisotnim na Velehardu. Tukajšni katoličani sodelujejo z vami pri molitvah, pri študiju, pri sklepih in pri željah vseh slovanskih katoličanov za zedinjenje Cerkev.

Čutimo, da smo kakor zrna posejana po gori, kakor pravi lepa prispodoba v zelo stari krščanski molitvi, ki se potem zberejo, da tvorijo okusen kruh. Naj Gospod na priprošnje svetega Cirila in Metoda blagoslovi to sveto združenje duš in ga zapečati s svojo milostjo.

SKRIVNOST SV. OČETA

Že od tistih let dalje nam je postala domača molitev ne samo za ljubljene bolgarski narod, ampak tudi za vse narode, ki so ovekoveli Kristusovo ime v srcu Evrope. Od takrat dalje nas je silila ljubezen, da vsak dan molimo zaupno k Materi Jezusovi, svetemu Cirilu in Metodu ter k vsem svetnikom vzhoda in zahoda, da bi s svojo priprošnjo pri Vsemogočnem dosegli tako zaželeno bratsko edinost in mir.

ZAŠČITNIKA EDINOSTI

Za ta sveti namen edinosti so potrebni napor in prizadevanja. Toda pri tem nas bosta podpirala zgled in priprošnja svetega Cirila in Metoda.

Kot dve zvezdi, ki družno svetita, nam kažeta pot, po kateri moramo hoditi. Brez dvoma Sveti Ciril in Metod, stebra edinosti, veliko molita za Cerkev in za narode, ki so zaupani njune-

mu vastvu. Sveti Ciril in Metod sta res kot dve oljki, kot dva svečnika, dva poslanca miru, ki stojita pred Gospodarjem vsega sveta.

Kako primerna, kako ljubeča in kako odgovarjajoča tudi za sedanje razmere je prošnja umirajočega Cirila v Rimu za nebeške milosti njegovemu ljudstvu: Gospod moj Bog, ki si vse angelske vrste in breztelesne moči sestavi, nebo razpel in zemljo utrdil, — pomnoži svojo Cerkev z moštvom in zberi vse v edinosti in stori, da bo izvoljeno ljudstvo složno v tvoji pravi veri in pravilni veroizpovedi, in vdihni v njih srca besedo tvojega učenja, da se podvizajo k dobrim delom in delajo, kar je tebi všeč.

HVALA SLOVANSKIH NARODOV

Za obletnico tega srečnega dogodka je zelo primerno, da se pristrčno zahvaljujemo Bogu za neizrekljive dobrote, ki jih je podelil krščanstvu s prihodom svetih bratov Cirila in Metoda.

Z osebnim delom in po učencih sta pripeljala slovanske narode h krščanski veri in kulturnemu napredku. Pod vplivom evangelija so se razvijali naravni darovi teh narodov: čut za božje stvari, velikodušnost, gostoljubnost, nardarjenost, bogate sposobnosti za umetnost in druge odlične lastnosti, ki opravičujejo najlepše upe.

GRAJA SEDANJIH REŽIMOV

Žal, moramo reči z žalostjo, da v mnogih izmed teh pokrajin ne cenijo odličnih nadnaravnih dobrot, ki so jih prejeli od prednikov; ne cenijo odličnosti krščanskega imena.

Žal nam je, da se tepta to, kar bi se moralo zelo ceniti in ljubiti. Upamo, da se bodo ideje odgovornih vladnih

krogov preobrnile in da se bo nevihta spremenila v jutranjo zarjo.

Da bi ohranili vašim narodom nedotaknjen dragoceni zaklad, ki so ga prejeli od prednikov, vas vabimo, da bi v tem letu pomnožili molitve, prošnje, žrtve, dobra dela in ohranjali skrivnosti vere s čisto vestjo. Gospod pa, ki vlada in vodi čase in vse stvari, upamo, da bo, zaradi vaših prošenj in žrtev, končal vaše trpljenje in žalost. Tistim, ki vanj zaupajo, bo Gospod pravil tolažbo, ki bo tem veselejša, čim manj je pričakovana.

Zvedli smo, da bodo v proslavo jubileja razne slovesnosti, ki bodo ovekovečile spomin in bodo prinesle tudi duhovno korist.

Predvidena so razna predavanja in zgodovinska raziskavanja v zvezi s svetima Cirilom in Metodoma, ter romanja.

K vsemu temu naj se pridružijo še druge iniciative, da se bosta znamenita

apostola na nek način spet vrnila med vaše rojake in da bo živo zasvetila luč, ki sta jo jim svoj čas prinesla. Prav zato smo nekaterim vašim stolnicam poslali sveče, ki smo jih blagoslovili na praznik Marijinega očiščevanja, da bi bile simbol Kristusa, ki razsvetljuje naša ljudstva, ki je naš skupni odrešenik in ki je prišel k vam po dveh oznanjevalcih evangelija.

Z veliko željo, da bi se proslave jubileja svetega Cirila in Metoda izvršile dostojno in plodno, da bi prinesle trajne duhovne koristi, kličemo božjo pomoč. Vam pa, dragi bratje, duhovnikom in vsem vam izročnim vernikom podelujemo iz vsega srca kot poroštvo božjih milosti apostolski blagoslov.

V Rimu pri Svetem Petru dne 11. maja, na praznik sv. Cirila in Metoda po bizantinsko-slovanskem obredu, v letu Gospodovem 1963, v petem letu našega papeževanja.

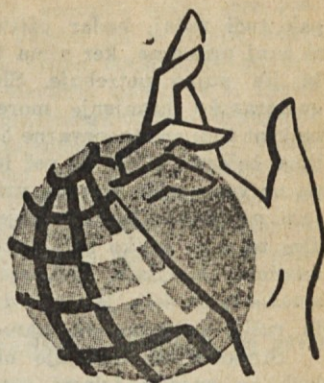
Živa vera prepoji vse življenje

Prava vera je pogoj za zveličanje. Ni pa prava, če se ne javlja kot božja sila, ki oblikuje in preoblikuje vse pojave vsakdanjega življenja. Živa vera je tisti kvas, ki prekvasi vse testo (Mt. 13, 33): prenavlja in posvečuje vernika, njegovo okolje, njegove bližnje. Odkar se po svetu širi božje kraljestvo, ima vera nalogo, da „prenovi vse stvari v Kristusu“ (Ef. 1, 10).

Ni v človeškem življenju in delovanju področja, ki ga vera ne bi prenavljala in posvečevala. Začetek tega preobražanja pa je v duši vsakega vernika. Načela, spoznanja in moč, ki jih vera vsebuje, morajo zavladati v njegovem mišljenju, hotenju, obnašanju, delu, v razmerju do ljudi. Kdor ima dobro voljo in prizadevanje, je z vero prejel moč, da izpolnjuje božje načrte, da širi božje kraljestvo.

Med vednostjo in usmerjenostjo kristjana pa med nazori in željami pogana mora biti taka razlika, kot je med lučjo in temo. Kristjan ve za neskončno vzvišeni cilj, ve da ga je Kristus odrešil, da je odrešil vse ljudi, da pa zveličanje drugih odvisi tudi od njega, kristjana, od njegovega življenja iz vere, od njegovega dela po veri.

NA SVETU JE MNOGO ^v LACNIH

Na današnjem svetu, ki se tako rad ponaša s svojim napredkom in svojo kulturo, je še mnogo ljudi lačnih. Ta ugotovitev, ki je popolnoma jasno dokazana, je velika sramota za vse človeštvo. Današnji znanstveniki iščejo poti na Luno, prodirajo v vesoljstvo in odkrivajo izredne sile v naravi, ne morejo pa odpraviti lakote na svetu. Pa je vendar to vprašanje tako važno, da je nemogoče zagotoviti svetu trajni mir brez njegove rešitve. Dokler bodo ljudje na vseh petih celinah zemeljske oble zaradi lakote obupavali in umirali, človeštvo ne bo imelo miru.

Razpravo o tem izredno važnem vprašanju razdelimo v dva dela. V prvem delu bomo govorili o dejstvu lakote na svetu, v drugem pa z lučjo katoliškega nauka iskali rešitev tega perečega vprašanja.

I. DEJSTVO LAKOTE NA SVETU

Jezuit p. Martin Brugarola, odličen sociolog naše dobe, je z veliko ljubeznijo in vestnostjo študiral to vprašanje. Napisal je o tem zelo zanimiv članek. Navedli bomo glavne misli tega članka.

1. Važnost hrane za človeka

Človek brez hrane ne more živeti. Človeško telo nujno potrebuje primerne toplote, sil in moči, da more delati. Vse to mu daje hrana, ki mora biti zadostna in popolna. Dati mora telesu vse moči in snovi, ki jih potrebuje za pravičen razvoj in za delo.

2. Kaj pravi znanost o prehrani

Ta znanost je v zadnjih letih izredno napredovala. Danes že natančno poznamo vse bistvene sestavine in snovi zadostne in popolne hrane. Znanost je določila z veliko natančnostjo in podrobnostjo, koliko maščobe, beljakovin, ogljikovih hidratov, vitaminov in kalorij potrebuje človeško telo v različnih dobah svojega razvoja.

Ta ugotovitev je velike važnosti za vsakega človeka. Beseda lakota ne pomeni samo pomanjkanje hrane ali nezadostno hrano, ampak tudi napačno hranjenje, podhranjenje, ki pravtako povzroča bolezni in celo smrt. Človek ni v nevarnosti za svoje življenje samo tedaj, kadar ima premalo hrane, am-

pak tudi tedaj, kadar uživa hrano, ki ni zanj primerna, ker nima tistih snovi, ki jih nujno potrebuje. Slabo, preveč enostransko hranjenje more povzročiti večkrat tudi smrtnonevarne bolezni. Različne bolezni, ki jih že več let poznamo, pa ne vemo njih pravega vzroka, prihajajo od nepravilnega hranjenja. Posledice tega so veliko bolj pogubne, kakor mislimo. Krajšajo življenje, uničujejo zmožnost za delo, jemljejo duhovno moč in rušijo odporno silo narodov.

Strokovnjaki navajajo okoli 40 dolobč za popolni telesni razvoj. Včasih so mislili, da katerakoli hrana dá telesu vse snovi, ki jih potrebuje. Toda znanstveniki so dognali, da živa bitja ne morejo sama od sebe proizvajati vseh snovi, ki jih rabijo. Zato jih morajo dobiti v hrani. Če le nekaj desetink miligramov teh potrebnih snovi ne dobe v vsakdanji hrani, so že v nevarnosti, da resno obole ali celo umrjejo.

3. Pravilno, idealno hranjenje

Beljakovine so glavne sestavine človeške hrane. Človek jih dobiva v živalskem mesu, mleku in jajcih. V rastlinah jih ni. Beljakovine so važne za človeka zato, ker pospešujejo razvoj in rast njegovega telesa. Njih potrebnost se v različnih življenjskih dobah menjava. Do zadnjega časa so še mislili, da vsak odrasli, pravilno razviti človek potrebuje vsak dan za eno kilo telesne teže en gram beljakovin. Pomanjkanje beljakovin more povzročiti mnogo bolezni.

Človek potrebuje tudi maščobe. Če jih pogreša ali jih dobi premalo, njegovo telo oslabi in postane neodporno, bolno, rahitično. Važni so za človeka tudi različni vitamini. Če jih nima, ali jih ima premalo, je v nevarnosti, da zboli. Bolezni, ki jih povzroča pomanj-

kanje vitaminov, so: škorbut (gnojenje dlesni, izpadanje zob) beriberi, protin in še več drugih.

Poleg beljakovin in maščob tudi človek potrebuje nekoliko železa in rudnin. Med temi so posebno važne: kalcij, natrij, kalij, jod in še druge. Pomanjkanje teh rudnin povzroča velike motnje v človeškem telesu.

Bistvene, nepogrešljive sestavine človeške hrane so tudi: sladkor, škrob in ogljikovi hidrati.

Hrana je tem več vredna, čim večje število kalorij dá človeku. Svetovna organizacija za prehrano je ob zaključku svoje ankete, ki je upoštevala ves svet, določila naslednjo lestvico kalorij, ki jih človek potrebuje v različnih dobah svoje starosti:

Moški od 1. do 3. leta potrebuje 1.200 kalorij; od 4. do 6. leta 1.600 kalorij; od 7. do 9. leta 2.000 kalorij; od 10. do 12. leta 2.500 kalorij; od 13. do 15. leta 3.200 kalorij; od 16. do 20. leta 3.800 kalorij. Odrasla moška oseba, ki ima 70 kilogramov teže, potrebuje od 2.500 do 4.500 kalorij. Čim težje telesno delo opravlja, tem več kalorij potrebuje. Če pa ima le lahko telesno delo, rabi tudi manj kalorij.

Ženska od 13. do 15. leta potrebuje le 2.800 kalorij; od 16. do 20. leta pa 3.400 kalorij. Odrasla ženska oseba, ki ima 56 kg teže, potrebuje od 2.100 do

3.000 kalorij. Kolikor težje in bolj naporno delo opravlja, toliko več kalorij rabi. Če pa ima le manj utrudljivo delo, ji zadošča manj kalorij.

4. Lakota na svetu

Človeštvo doslej ni moglo dati svojim otrokom hrane, ki bi odgovarjala idealnim predpisom. Anketa Svetovne organizacije za prehrano, ki smo jo zgoraj omenili, je ugotovila, da več ko polovica prebivalstva na svetu ni dobivalo hrane, ki bi imela toliko kalorij, kolikor jih za življenje nujno človek potrebuje. Več ko polovica prebivalstva je prejemale samo 2.250 kalori dnevno; le tretjina je prejemale več ko 2.750 kalorij. Desetina vseh drugih prebivalcev je imela hrano s kalorijami med tema dvema številkami. Še danes si nekateri narodi ohranjajo življenje s prgiščem slabega riža vsak dan. Znanstveno je trdno dokazano, da se okoli 1.500 milijonov ljudi na svetu ne more za lastno močjo rešiti največjega socialnega zla: lakote. Ugotovili so tudi, da v naših časih, ki se tako ponašajo s kulturo in napredkom, umrje od lakote od 30 do 40 milijonov ljudi.

Beseda lakota se je v prejšnjih časih rabila le tedaj, kadar je manjkalo hrane. Lačni ljudje so si želeli boljše hrane in po njej hrepeneli. Med tiste, ki so umrli za lakoto, so šteli samo tiste posameznike, ki so izgubili življenje zaradi polne izčrpanosti. Moderna znanost pa po besedo lakota razume že pomanjkanje katerikoli hranilnih sestavin, ki so nujne potrebne za pravilen razvoj in zdravje človeškega telesa. Pomanjkanje katerekoli hranilne snovi, ki jih je 40, more povzročiti človeku prezgodnjo smrt. Pomanjkljiva, preveč enolična hrana je zelo važen vzrok velike umrljivosti. V zadnjih desetletjih je pomo-

rila lakota več moških in ženskih oseb, kakor sta jih pomorili zadnji dve svetovni vojni. Vendar pa je število smrtnih žrtev še vedno majhno, če ga primerjamo s številom tistih, ki si zaradi slabega, nepravilnega načina hranjenja, nakopljejo najrazličnejše bolezni. V tem smislu smemo reči, da dve tretjini človeštva na svetu trpi lakoto. Neki severnoameriški prehranjevalni odbor trdi, da je 85% ljudi bolnih zaradi slabe prehrane.

5. Velika razlika v hranjenju na svetu

Ugotovili so, da 30% ljudi porabi 80% svojega imetja samo za hrano, za 70% vseh drugih ljudi pa žrtvuje samo 20%. Gospodarsko življenje države je navadno odvisno od imetja državljanov. Čim več imetja imajo državljani, tem bogatejša je država. Ako pa ima država le revne državljane, je revna tudi sama. Na svetu je danes veliko ljudi, ki imajo preveč, pa tudi mnogo takih, ki imajo premalo. Dobrine, ki jih je Stvarnik zaupal človeštvu, bi morale biti pravično razdeljene med vse ljudi. Vsi bi morali imeti toliko, da bi mogli človeku primerno živeti. Pa ni tako. Nekateri živijo v izobilju, drugi stradajo. Zato ima prav papež Pij XII., ki je rekel, da je treba ves svet preroditi od temeljev navzgor.

6. Kulturne in нравne posledice lakote

Lakota ne škoduje samo telesnemu zdravju posameznih narodov, ampak povzroča pogubne posledice tudi umskemu in нравnemu življenju človeških množic. Velikanska večina ljudi bije boj za svoj obstanek, za kaj višjega, duhovnega nima smisla. Nad 15 milijonov ljudi vsako leto umrje, ki so si na svetu vedno samo za to prizadevali, da bi

ohranili telesno življenje. Zaradi bede več milijonov ljudi ne zna ne brati ne pisati. Čim večja je revščina v kaki državi, tem več državljanov ne zna brati.

Lakota vzgaja tudi k sebičnosti in ubija v človeku socialni čut. Tisti, ki nima niti toliko, kolikor potrebuje za skromno življenje, se ne more zanimati za stisko in bedo drugih ljudi. Nobena nesreča nima tako globokega in pogubnega vpliva na človeka kakor lakota. Stalno pomanjkanje primerne hrane naredi človeka zagrenjenega, brezčutnega in mračnega. Jemlje mu veselje do dela, smisel za vsak napredek in ubija v njem duha podjetnosti. Prav to je vzrok, da so Kitajci tako brezbrizni in brez vsake volje, da bi izboljšali svoj položaj, nižje kaste v Indiji tako vdane fatalizmu, da je njihove revščine pač kriva usoda, nekateri narodi Latinske Amerike pa tako vznemirljivo brezskrbni in nedelavni. Narodi, ki stalno trpe veliko pomanjkanje, se kaj radi udajajo žalosti in otožnosti, ki ju tudi alkohol s svojimi učinki ne more pregnati.

Poleg bede in nravnih padcev povzroča lakota tudi tatvino, oderuštvo, prostitucijo, pijančevanje, zanemarjanje verskih in stanovskih dolžnosti, zločine, družinske nesreče, otroke in do-
raščajočo mladino brez vzgoje poganja na cesto, kjer se nauče veliko slabega. Mnogo teh mladih ljudi mora potem delati pokoro v poboljševalnici ali prisilni delavnici; ko so pa starejši, v ječi.

II. REŠITEV JE V NAUKU CERKVE

Rešitve strašnega vprašanja lakote na svetu pa ne smemo prepuščati samo krščanski ljubezni, četudi brez nje ljudje ne bodo nikoli prišli do korenin tega

Rešitev socialnega vprašanja je v uresničenju zlatih smernic Kristusovih namestnikov na zemlji

zla. Vendar krščanska ljubezen sama ne more odpraviti strašnega zla, ki ga povzroča krivična razdelitev zemeljskih dobrin. To vprašanje se ne bo moglo pravilno rešiti toliko časa, dokler ne bo sprejela človeška družba socialnega nauka Cerkve, ki se opira na pravičnost, združeno s krščansko ljubeznijo, ki jo spopolnjuje in dela privlačno. Upoštevati je treba le različne posebnosti, ki jih imajo vladne oblike in narodi sami.

1. Na svetu je treba povsod upeljati socialno pravičnost, kakor jo uči in se zanjo bori katoliška Cerkev. Ker ne moremo obširno razložiti nauka Cerkve o socialni pravičnosti, bomo navedli le glavne misli.

a) Vsak delavec mora po menjalni pravičnosti v rednih razmerah dobivati tako plačo, da more tako živeti, kakor se spodobi človeku. Delo ima namen, ki ga je določil Stvarnik narave, da človeku zagotovi pravico do življenja. Tej pravici se človek nikoli ne more odreči. Vse, kar nasprotuje tej pravici, je krivično, ker nasprotuje tudi naravnemu pravu. Tisti, ki delavcu to pravico tepta, je dolžan škodo povrniti.

b) Vsak poročen delavec, ki dela v urejenih, rednih razmerah, ima po socialni pravičnosti pravico do primerne družinske plače. Ta plača mora biti tako visoka, da more z njo pokriti vse izdatke, ki jih ima navadna delavska družina štiri ali petih članov. Papež Pij XII. je določil, da mora plača poročenega delavca zagotoviti družini primerno življenje, staršem pa omogočiti, da morejo otroke tako vzgojiti, da bodo dobri člani človeške družbe; da jim morejo dati zdravo hrano, primerno stanovanje in obleko, obenem pa jim tudi preskrbeti izobrazbo, ki jo danes rabi. Končno pa je potrebno, da je plača poročenega delavca toliko, da je družina preskrbljena in zavarovana tudi v času stiske, brezposelnosti, bolezni in starosti.

c) Toda socialna pravičnost zahteva še več. Moderna družba mora gledati na to, da bo vsak poročen delavec dobival tako plačo, da bo mogel z njo

dostojno preživljati družino, pa naj ima še toliko otrok.

d) Moderne socialne razmere vedno bolj podpirajo željo, naj lastniki podjetij omilijo delovno pogodbo z družbeno pogodbo. Uradniki in delavci naj bi postali na nek način deležni tudi lastništva, vodstva in dobička podjetja, v katerem so zaposleni.

2. Če bi v človeško družbo vpeljali socialno pravičnost, bi skoraj popolnoma izginila s sveta strašna nadloga lakote, ki tare današnje človeštvo. Vendar krščanska ljubezen bi še vedno imela zelo obširno polje potrebnega dela. Omiliti bi morala predvsem trdoto stroge pravičnosti in vzgajati gospodarje podjetij in tovarn, da bi radi, z ljubeznijo dajali delavcu, kar mu gre po naravnem pravu.

Velikodušna krščanska ljubezen je edina duhovna sila, ki more popolnoma pregnati lakoto s sveta. Kadar bomo gledali v človeku, ki trpi in strada svojega brata, trpečega uda Kristusovega skrivnostnega telesa, Kristusa samega, tedaj nas bo pristna krščanska ljubezen priganjala, da mu bomo velikodušno pomagali in se zanj žrtvovali. Samo krščanska ljubezen more združiti človeška srca in ogreti današnji svet, ki umira od mraza in hira zaradi pomanjkanja ljubezni.

Gregor Mali

V nas je nek glas, ki nam prepoveduje slaba dejanja in ukazuje dobra. Od kod je ta glas v nas? Kdo ga je položil v našo naravo? Kdo je ta zakonodajavec, ki nam je v srce zapisal zakon: delaj dobro in ogibaj se slabega?

VSEH LJUDSTEV, JEZIKOV IN NARODOV

voditeljica je katoliška Cerkev, ki se bo z delom vesoljnega cerkvenega zbora pomladila, reorganizirala in dobila novih sil za svoje delo in poslanstvo. Vsak dan bolj mora človeštvo spoznati, da je rešitev samo v Jezusovem evangeliju in na zemlji ni drugega imena in nauka, ki bi mogel prinesiti rešitev človeškemu rodu. (Sv. oče Pavel VI. v svoji prvi poslanici svetu 22. VI. 1963)

ZAPOVED LJUBEZNI DO BLIŽNJEGA

ki je tudi izhodiščna točka ljubezni do Boga, zahteva od vseh ljudi pravično rešitev socialnih problemov in pomoč gospodarsko nerazvitim deželam, kjer še prevladuje nizka življenjska raven in ljudje živijo v človeka nevrednih življenjskih razmerah. Ta zapoved zahteva temeljit študij od vseh, ki so dobre volje, da se izboljšajo življenjski pogoji v teh deželah. (Sv. oče Pavel VI. istotam).

LJUDJE MORAJO PRIZNATI, DA SO SI BRATJE

Nova doba, ki se odpira z vstopom človeka v vsemirje in njegovimi pridobitvami, bo človeštvu koristna le takrat, če si bodo ljudje bratje med seboj preje kot tekmovalci ali nasprotniki in bodo znali živeti v strahu božjem, v spoštovanju božjih zakonov, v luči ljubezni in sodelovanja (Sv. oče Pavel VI. istotam).

MIR MED NARODI

bo s pomočjo božje milosti predmet naših prizadevanj. Mir ne pomeni samo, da ni vojne in oboroženih spopadov, ampak je odsev reda kot ga želi Bog

PRVI GOVORI PAVLA VI.

Stvarnik in Odrešenik, je sad trdne volje in trajno razumevanje resničnega bratstva, veliko dobre volje, trajne sloge, ki sloni na temelju iskanja blaginje vsega človeštva in iskrene medsebojne ljubezni (Sv. oče Pavel VI. istotam).

POSŁANSTVO CERKVE

ni direktno socialno, gospodarsko in politično, je popolnoma versko. Vendar duhovnik mora poznati vsa ta vprašanja, ker le tako more ponesti Kristusu nauk na vsa področja življenja (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru predstavnikom stalnega škofijskega odbora za Južno Ameriko 9. VII. 1963).

NISTE POZABILI NA POTREBNE

Vi niste pozabili na narode, ki so bili potrebni pomoči, prav tako ste pomagali tudi novim državam in narodom, ki so dosegli svojo samostojnost. Vsem prebivalcem Združenih držav Naš prvi pozdrav (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru romarjem iz Združenih držav Severne Amerike 25. VI. 1963).

POS LANSTVO TISKA

Tudi svetni tisk naj ponese Kristusu nauk človeštvu in naj ima to poslanstvo kot del svoje naloge. Ta služba naj bo plemenita, iskrena in v dobro človeštvu. Sv. stolica bo vedno rada pomagala časnikarjem, kolikor bo v njeni moči, da bodo lahko vršili svoje poslanstvo ter obravnavali verska vprašanja iz nadnaravnega stališča in nikoli reducirali na raven časovnih in političnih vesti, kot se to rado dogaja (Sv. oče Pavel VI. časnikarjem 29. VI. 1963).

MIR IN EDINOST KRISTJANOV

Vse ljudi dobre volje kličemo, da se pridružijo delu za mir, da bo tako na svetu enkrat zavladal trajen mir, ki ga ljudstva tako želijo. Prav tako je Naša želja, da se ločeni kristjani vrnejo k sedežu sv. Petra v Rimu. To sicer ni lahko in bo potrebno premagati veliko težav in ovir. Potrebni so stiki z vsemi kristjani, a pri tem se posluževati le resnice in ljubezni (Sv. oče Pavel VI. na dan svojega kronanja 30. VI. 1963).

PAPEŽ NI SOVRAŽNIK NIKOGAR,

enako tudi ne katoliška Cerkev. Govori samo jezik in besede prijateljstva in zaupanja. Ima stike z vsem svetom in zajame vse v ljubezni srca in duše (Sv. oče v nagovoru časnikarjem 1. VII. 1963).

STEBRI MIRU MED NARODI

Štirje so stebri trajnega miru med narodi, to so resnica, pravica, ljubezen in svoboda. Samo na teh temeljih slo neči mir bo resničen in trajen. Cerkev si prizadeva zanj, ker je varuhinja temeljnih načel civilizacije in človeštva. Cerkev se ne vmešava v časne zadeve nobenega naroda in dežele, hoče pa, da osnovna načela življenja in civilizacije, ki imajo svoje izhodišče v veri, prodrejo v duše človeštva in ustanove družbenega življenja (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru predstavnikom diplomatskega zbora 24. VI. 1963).

SVOBODA IN NEODVISNOST NOVIH DEŽEL JE ZNAK NAŠEGA ČASA

Kako se ne bi veselili nastanka in svobode novih dežel in narodov, ker so resnično znak našega časa in nosilci velikih nad in upov bodočnosti. Slišimo klic teh novih dežel, ki so tako dostopne za duhovne vrednote in bodo prinesle novih energij v mednarodno življenje (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru časnikarjem 1. VII. 1963).

NE POZABIMO V IZOBILJU NA POTREBNE

Vaša dežela živi v blagostanju, vendar niste pozabili vzvišenih idealov pomagati potrebnim. Priskočili ste na pomoč potrebnim narodom, posebej še novo nastalim državam, da tako morejo uživati sadove svobode in reda, ki temelji na pravičnih zakonih. Prav tako želimo, da raziskovanja vaše dežele v vsemirju dosežejo veliko uspehov in da bodo imela kot glavni namen počastitev Boga in službo človeštvu za mirni napredek (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru predsedniku Združenih držav Severne Amerike 2. VII. 1963).

Saj veste, kako je...

To jutro se je sprožilo takoj po maši. Bolj navadno se dogaja ob večerih. Prišla sta in povedala: „Ženila se bova.“ Prihodnji teden naj bo poroka, ženin ima ravno počitnice, pa bosta porabila prosti čas, da uredita. Torej kar danes teden gospod.

Stojim znova pred vozlom, ki ga znam na pamet.

Zapišem imena. Hm, njeno ime sem že slišal, tudi obraz že videl nekako mimogrede, o njem nisem imel pojma, da ga nosi zemlja. Zakaj se ni dal spoznati že prej?

„Saj veste, gospod, kako je. V tujem svetu...“

Imata kakšne dokumente? Krstni list...?

„Nič nisva vzela s seboj. Sva kar na lepem zbežala. Zdaj pa gospodje ne izdajajo krstnih listov. Krščena sva seveda oba, tudi pri obhajilu in birmi sva bila. Saj veste gospod kako je bilo pri nas.“

Res vem, kako je bilo, vsaj pred vojsko. Tudi vem, da se avstralske cerkvene oblasti zanešajo na moje pričevanje, čeprav ni mogoče predložiti dokumentov z vsemi imeni in datumi. Ker sta

povedala, kje sta bila rojena in krščena in birmana, se zanesem in bi to kar bilo.

„Znata še kaj krščanskega nauka? Recimo o zakramentih?“

„Saj veste, gospod, kako je bilo treba. S časoma se pozabi.“

„To razumem. Posebno lahko se pozabi, če človek izgubi stik s cerkvijo in službo božjo. Sta v teh letih kaj hodila k maši?“

„Saj veste, gospod, kako je. Tu pa tam, za kak božič ali veliko noč.“

„Tudi večkrat, če tako nanese,“ hitro dostavi ona.

„Ženin, si bil kaj pri spovedi, odkar si od doma?“

„Saj veste, kako je. Ne znaš jezika, odvadiš se. Treba je misliti na delo in zaslužek. Končno pa tudi, saj ne naredim nič greha...“

„Pa ti nevesta? Ti si bila ves čas tu v mestu...“

„V Trstu, preden sem šla na ladjo, sem bila pri spovedi. Dve leti in pol je od takrat.“

„Pa si ves čas morala vedeti, da vsaj v našem mestu lahko opraviš po slovensko...“

„Saj veste, kako je...“

Ta nesrečni „saj veste...“ mi udarja na živce. Komaj se premagujem. Pravzaprav pa ne morem nič ugovarjati. Resnično vem, vse preveč vem, kako je... Če bi šlo samo za to, kaj vem in česa ne vem, bi sploh nič več ne vprašal.

„Draga moja, preden pojdeti pred oltar, morata vedeti, zakaj gresta tja, kaj bosta prejela. Treba bo, da prideta nekolikokrat k nauku. Moramo ponoviti vsaj o zakramentih...“

„To pa ne bo mogoče, preveč drugega imava...“

„Pa si poprej dejal, da imaš počitnice...“

„To že, pa je treba toliko reči pripraviti za poroko. Še ni vse dogovorjeno zaradi svatovščine. Razposlati vabila...“

Zamahnem z roko. Začuden preneha. V očeh mu berem: To so važne reči, gospod, inimate pojma, koliko časa vzamejo...

„No, dobro, pa poskusimo kar takoj. Koliko je zakramentov?“

Ženin pomisli in negotovo odgovori:

„Deset božjih zakramentov...“

„Deset zapovedi,“ ga popravi nevesta. „Zakramentov je sedem.“

„Odlično! Naštej nam jih.“

Tu obtiči tudi dekle. Ko jima pomagam, razvidim, da nimata najmanjšega pojma, kaj so zakramenti, čemu so, odkod so prišli v katekizem... „Saj veste, gospod, to smo vse znali, pa...“

Kaj bo z njima?

Iz vsega kar „vem“ in vidim, mi pravi premišljena vest, da bi jima po vsej pravici, če že ne po strogi dolžnosti, moral cerkveno poroko odkloniti. Ne morem ju pregovoriti, da bi obljubila priti dvakrat, trikrat k pouku. Še manj, da bi poroko odložila. O, da, k

spovedi bosta prišla, to se razume, saj tudi drugi gredo ob takem času... Kakšna bo ta spoved, sam ljubi Bog ve. Saj vsaj ženin sploh „greha nima“.

Končno se dogovorimo, da si bosta vzela vsaj „Poročno knjižico“, ki ima nekaj razlage o verskih rečeh, posebej o zakonu. Po vrhu še „Krščanski nauk“ Družbe sv. Mohorja, pa bosta sama med tednom „študirala“. Tako napravim kompromis z njima in s svojo vestjo...

Če se pa vprašam, kako pravilno sem ravnal, kako dobro je zaževa urejena pred Bogom in Cerkvijo, imam še mnogo mnogo misliti. Pred menoj stoji spet in spet tisti nesrečni: Saj veste, kako je...

Sprememim ga v prihodnji čas: „Saj veste, kako bo...“

Tako bo, da tudi za „študiranje“ doma ne bo časa. Niti volje in želje ne. Ves čas bodo požrle priprave na „ohcet“. Videli se bomo spet, ko bosta prišla k spovedi. Že sedaj trepetam...

Potem bo poroka, čestitati bo treba, v časopisu objaviti. Videl ju bom morda spet čez štiri ali pet let, ko bosta imela kaj za krst. Poprej itak ne, saj ne „bo mogoče“, ko morata oba delati, da se preživita in kaj prihranita. Morda bo za prvim krstom po nekaj letih še drugi, več pa ne, saj dandanes „sta dva otroka preveč...“

Otrok bo odrasel za šolo, zelo verjetno bo šel v katoliško in se učil vsega, „kar sta učila stara mati in oče...“, pa ob zgledu staršev hitro opustil, ko bo pritisk šole popustil...

Bo družina hodila v cerkev k maši? „O, seveda, tu pa tam!“ Redno ne, oče

Iz mesta Senigallia v Italiji so se Slovenci razkropili po vsem svetu

škofijski oblasti, klicali me bodo, kako bom svoj postopek opravičil?

*

Razmišljam, ugibam, iščem razjasnitve v knjigah, revijah, razgovorih s teologi. Nikjer nič dokončnega. Ostaneš žrtev — razmer... In s tabo vred zakramenti in vsa njihova svetost.

Berem: 550 milijonov katoličanov... In spet slišim:

„Saj veste, gospod, kako je...“

*

Prerinem se do revolucionarnega zaključka:

Ali ni že čas, da začne Cerkev temeljito revidirati listo svojega članstva? Da postavi take, ki o njih „ve, kako je“, pred odločajo alternativo. Ali bodi katoličan iz prepričanja, ki ne obstoji le v besedah, ampak v živem življenju, ali pa priznaj, da te Cerkev ne more jemati pred oltar. Če si pozabil se daj poučiti, najti si moraš čas za to — ali pa ne hinavčuj okoli Cerkve in zakramentov... Rajši majhno število — kot v časih apostolov — pa tisto zares kleno in dozorelo!

Zgrozim se ob tem revolucionarnem zaključku: Do kakšnih prevratov bi prišlo, če bi nekoč papež vrgel to načelo v katoliški svet...

Obstanem ob vprašanju: Kaj je bolj pogrešeno in grešno, moje ravnanje (in ne samo moje!) s pari, ki o njih „vem, kako je“, ali pa tak revolucionaren zaključek, ki je skoraj podoben domišljavemu vzkliku: Ja, ko bi bil jaz papež...!

Ali naj rajši pustim, da gredo stvari naprej svojo pot, ne skušam niti v mislih ustavljati toka časov, pa na tihem spet in spet reči Bogu: „Gospod, ti veš, kako je...“?

P. Bernard Ambrožič OFM,
Avstralija

in mati sicer znata angleško za tovarno, urade in prodajalne, v cerkvi pa ne razumeta nič. Pa bi prišla vsaj k slovenski službi božji, kadar je...? Ko pa je tako daleč in treba je tja in tja.

Tako bo in še kaj hujšega bo. Gledam v bodočnost in vem, da bodo vse besede, ki jih bom izrekel po poroki v cerkvi, izzvenele v prazen nič. Vem, da bo zakrament — ne samo eden, kar trije — nič več kot formalnost, še toliko pomena ne bo imel za moj par kot harmonika, ki bo igrala za ples na sva-tovščini...

Vse to vem („Saj veste, kako je“), pa nimam poguma, da bi rekel ženinu in nevesti: „Ljuba moja, pojdita rajši na sodnijo in se tam civilno poročita. Ne moreta k poroki v cerkev, ker sta pravzaprav pogana in vse kaže, da hočeta to tudi ostati.“

Zakaj nimam tega poguma?

Naj odrečem cerkveno poroko — hitreje bo šlo med ljudi, kot če bi razglasil po radiu. Pohujšanja bo, da se bo vse kadilo. Celo zares dobri bodo vsaj „zamerili“, če drugega ne. In koliko bodočih „parov“ bo šlo morda naravnost na sodnijo, med njimi taki, ki morda le ne bom o njih „vedel, kako je...“

Končno, zadeva bo prišla na uho

PRIMORSKE VESTI

PROSLAVA 400-LETNICE MARIJINIH DRUŽB V GORICI

Goriška Marijina družba je skupno s Tržaško in Rojansko slovesno proslavila 400-letnico ustanovitve prve MD v Rimu. Cerkvena slovesnost je bila v stolnici ob navzočnosti goriškega nadškofa Pangrazia, in številnih goriških in tržaških duhovnikov. Družbenice iz Gorice in Trsta so tudi bile polnoštevno zastopane. Zahvalna pesem je zaključila lepo slovesnost. Sledila je nato slavnostna akademija v prostornem Katoliškem domu. Po pozdravni besedi tajnice goriške MD je nastopil zbor goriške MD in nam lepo zapel tri pesmi. Spominski govor ob jubileju je imel msgr. dr. Rudi Klinec, ki nas je seznanil z zgodovino goriških in tržaških MD od njihovega početka pa do današnjih dni. Za tem so nastopile še družbenice iz Rojana in Trsta z deklamacijami, petjem in ganljivimi prizori. Zaključno pesem „Zmagala si“ so zapeli združeni zbori in vsa dvorana. Za to priliko je izšla tudi posebna številka družbenega glasila „vijolica“, ki ima za seboj že polnih 18 let življenja.

TATVINA V GORIŠKI STOLNICI

Ponovno so goriško stolnico dne 6. junija ponoči obiskali tatovi. Njihov cilj je bil isti kakor 15. dec. 1956: dragocenosti na sliki svetogorske MB. Tudi takrat so se tatovi skrili v cerkev preden so jo zaprli in potem v nočni tišini nemoteno delali. Raz slike svetogor-

ske MB so pobrali vse številne dragocenosti ter kroni iz pozlačenega srebra, ki sta ju imela na glavi Marija in Jezušček. Odprli so tudi dvanajst nabi-ralnikov po cerkvi in pobrali vso miloščino. Ukradene dragocenosti cenijo na pol milijona lir vrednosti. Za bogoskrunskimi zlikovci ni sledu.

FILEJEVA PROSLAVA V GORICI

V nedeljo, 16. junija, smo obhajali spomin na prvo obletnico smrti prof. Mirka Fileja. SKPD, ki se je pri zadnjem občnem zboru prekrstilo v SKPD „Mirko Filej“, je svojemu nepozabnemu članu in dirigentu pevskega zbora priredilo spominsko svečanost v dvorani KD. Nastopil je pevski zbor „Lojze Bratuž“, ki ga je pok. profesor vsa leta s tako požrtvovalnostjo vodil, in pevski zbor iz Jazbin, ki je tudi izšel iz njegove šole. Na sporedu so bile še recitacije in komemorativni govor.

NOVA MAŠA V ROJANU

Na praznik sv. Petra in Pavla je rojanska župna cerkev prvič v svoji zgodovini doživela čast, da je bilo v njem posvečenje petih tržaških novomašnikov. Med novomašniki je bil tudi domačin iz Rojana, g. Franc Vončina, ki je bogoslovne študije dovršil v tržaškem semenišču. Popoldne istega dne je bila njemu na čast slavnostna akademija v Marijinem domu v Rojanu. Slovesnost nove maše pa je bila naslednji dan 30. junija v rojanski župni cerkvi. Med sv. mašo je govoril g. dr. Stanko Janežič o pomenu duhovništva. Cerkveni zbor pa je izvajal troglasna Hladnikovo latinsko mašo. V Marijinem domu je sledilo nato slavnostno kosilo, ki se je razvilo v pravi družinski praznik, saj v Rojanu že polnih 40 let ni bilo več nobenega novomašniškega slavlja.

Zakrament sv. maziljenja je neizmerna dobrota in čudovita božja pomoč za čas bolezni in smrtne priprave. Po njem je dopolnjena naša pokora, v slučaju sile nadomesti sv. spoved in je tako rešilno sredstvo zveličanja

ZAKRAMENT BOLNIKOV

Za zakramentom svete pokore razpravlja tridentinski cerkveni zbor o svetem maziljenju, v katerem gleda, dopolnenje ne le svete pokore, marveč celotnega krščanskega življenja. Je sveto maziljenje zakrament, ustanovljen po Jezusu Kristusu za težko bolne kristjane, v njih dušno in telesno pomoč. Imenuje se na kratko tudi sveto olje, ker sveta Cerkev v njem krščanske bolnike mazili z oljem, blagoslovljenem v ta namen po škofu, na veliki četrtek, ko se skupno z bolniškim oljem posvečujeta tudi krstno olje in sveta krizma. Ker je maziljenje bolnikov v vrsti svetih maziljenj, ki jih kristjan v svojem življenju prejme — maziljen je pri krstu in je namen tega zakramenta prav fovskem posvečenju — na zadnjem mestu in je namen tega zakramenta provta, da težko bolne kristjane pripravi za srečen vstop v večno življenje, se imenuje tudi sveto poslednje olje, naziv, ki je bil nekdanj pri nas v splošni rabi in je še zdaj v navadi pri latinskih naga maziljenja je poln tolažbe in verne rodih: extremaunción.

Krščanski nauk o zakramentu svete-

ga zaupanja in je zato strah, ki ga mnogi kristjani občutijo ob samem njegovem imenovanju, popolnoma neupravičen ter vernega kristjana naravnost nevreden. Noben zakrament ni bil po božjem Odrešeniku ustanovljen v našo škodo ali za našo smrt, ampak vsi le v naše dobro in v okrepitev našega življenja, najprej duhovnega, potem pa tudi telesnega, ako je to v korist zveličanju naše duše.

Obnovimo torej v svojem spominu to poglavje naše vere in skušajmo spoznati nauk o zakramentu svetega maziljenja v vsej njegovi lepoti in tolažilnosti, v svojo lastno in naših bližnjih korist in spodbudo.

USTANOVITEV SVETEGA MAZILJENJA

Vsi zakramenti so bili ustanovljeni po Jezusu Kristusu in izročeni v oskrbo sveti Cerkvi. Kakor smo pa že pri zakramentu svete hirme videli, tako se tudi glede svetega maziljenja iz svetih evangelijev ne da točno ugotoviti, kdaj

ga je Jezus ustanovil. Sveti Marko poroča v svojem evangeliju, kako je Jezus poučil in razposlal svoje dvanajstere apostole, po dva in dva, po judovskih mestih in vaseh, da bi ljudi pripravili za vstop v sveto Cerkev. Pravi: „In šli so ter oznanjali pokoro; tudi mnogo hudobnih duhov so izgnali in mnogo bolnikov so z oljem mazilili ter jih ozdravili“ (6, 12-13). Nekateri cerkveni učitelji vidijo v tem maziljenju in ozdravljanju z oljem samo ustanovitev svetega maziljenja. Tridentinski zbor pa vidi v tem delovanju apostolov le podobo tega zakramenta in njegovih blagoslovljenih učinkov in se zdi to

bolj verjetno. Nič ni namreč v evangeliju rečeno, da bi bili apostoli mazilili le krščene vernike, ampak so to delali z vsemi bolniki na splošno. Dalje sklepamo iz evangelistovih besed, da je bilo to maziljenje z oljem namenjeno predvsem telesnemu ozdravljenju, ki se je dogajalo z neko čudodelno močjo, ki zakramentu samemu ni redno lastna. Tudi apostoli tedaj še niso bili posvečeni v duhovnike, katerim je ta zakrament izročen v oskrbo. Sveto maziljenje je Gospod Jezus v vsej verjetnosti ustanovil v tistih štiridesetih dneh po svojem vstajenju, ko se je ponovno prikazal svojim učencem in jim govoril o božjem kraljestvu (Opd 1). Nauk o tem velikem zakramentu za bolnike pa je razodet in razglašen po svetem apostolu Jakobu mlajšem, Jezusovem sorodniku in Jeruzalemskem škofu, ki nam je zapustil katoliški list, sestavni del svetega pisma nove zaveze, kjer o svetem maziljenju z apostolsko oblastjo takole piše: „Je kdo med vami bolan? Naj pokliče duhovnike cerkve, in naj ga v imenu Gospodovem z oljem mazilijo ter nad njim molijo. In verna molitev bo bolnika rešila in Gospod mu bo polajšal, in če je v grehah, mu bodo odpuščeni“ (5, 14-15).

Sveti Jakob v tej izjavi, od Svetega Duha razsvetljen, naslednje reči razglašaja. Za kristjane, ki jih napade težka in nevarna bolezen, obstoja v sveti Cerkvi poseben zakrament, ki ga oskrbujejo in delijo duhovniki. Naj jih torej pokliče v svoji dušni in telesni stiski, da nad njim molijo, položijo nanj svojo roko in ga mazilijo s svetim oljem v imenu Gospodovem, to je po Jezusovem naročilu in z njegovo oblastjo. Nato našteva čudovite učinke te duhovniške molitve in maziljenja, ki morejo biti lastni le pravemu in resnič-

nemu zakramentu, ustanovljenem po Jezusu Kristusu, početniku in Gospodu vseh milosti in vse nadnaravne pomoči.

Na to izjavo svetega apostola Jakob opira Cerkev svoj nezmotljiv nauk o zakramentu svetega maziljenja in s kaznijo izobčenja grozi tistim, ki bi obstoj in učinke tega zakramenta predrzno tajili.

NARAVA IN UČINKI SVETEGA MAZILJENJA

Tvar svetega maziljenja je oljčno olje, blagoslovljeno po škofu ali pa od svete stolice pooblaščenem mašniku. Tako pooblaščenke imajo že od davnih časov duhovniki vzhodne Cerkve.

Mazilijo se bolniku s svetim oljem posamezna čutila: oči, ušesa, nos, usta, roke in noge. Po čutih namreč človek spoznava in je zato tudi v njih počelo greha. Slovalo, s katerim se zakrament podeli, so v latinski Cerkvi naslednje besede, ki jih duhovnik med maziljenjem posameznih udov izgovarja: „Po tem svetem maziljenju in svojem najmilejšem usmiljenju naj ti Gospod odpusti, kar si zagrešil z vidom, sluhom, vonjem, okusom in govorjenjem, tipom in hojo“. Maziljenje nog se lahko opusti iz vsakega pametnega raloga. V sili pa se maziljenje posameznih čutil sploh opusti in se mazili bolnika le na čelu, ker je v glavi središče vseh čutov. Na to vidno znamenje, maziljenja z oljem in svete besede, je Gospod Jezus navezal čudovite milosti, ki naj težko bolne kristjane poživijo na duši in na telesu.

Rimski katekizem takole lepo razlaga pomen olja kot zakramentalne tvarine svetega maziljenja: „Tvar olje na najprimernejši način izraža to, kar se po zakramentu izvrši v duši; kakor

namreč olje dobro služi za lajšanje telesnih bolečin, tako moč svetega maziljenja zmanjšuje dušno žalost in bolečino. Olje nam dalje vrača telesno zdravje, prinaša veselje, služi človeku za hrano in utrujenemu telesu za okrepčilo. Vse to nam v duhovnem oziru podeljuje zakrament svetega maziljenja.“

Glede blagoslovljenih učinkov svetega maziljenja se v vzhodni Cerkvi poudarja bolj zdravilno moč za telo; rimska Cerkev pa vidi sadove tega zakramenta predvsem z ozirom na dušo bolnega kristjana. Lepo uči glede tega tridentinski zbor: „Gospod Jezus, ki v svojem dobrotljivem usmiljenju svoje služabnike v vsakem času varuje in pred sovražniki zveličanja brani, za kar je ustvaril svete zakramente, s katerimi se kristjani v življenju ohranjajo v božji milosti, je z zakramentom svetega maziljenja hotel utrditi konec njihovega življenja kakor z nepremagljivo obrambo. Ne gre Gospodu Jezusu le za to, da bi bili njegovi verniki rešeni pekla in bi enkrat dosegli večno življenje, ampak želi in hoče, da bi bili rešeni tudi vic in da bi po smrti takoj vstopili v nebeško slavo“. Iz te izjave svetega zbora vidimo, da gleda sveta Cerkev v svetem maziljenju neposredno pripravo za vstop v nebeško veselje, zakrament, ki prinese duši popolno očiščenje in ozdravljenje.

Ko pride nad človeka težka bolezen, ki se lahko s smrtjo konča, tedaj je ves ubog in potr. Žalost nad storjenimi grehi in misel na življenje, ki ni bilo vedno zvesto in čisto, mu težita dušo. Strah ga je božje sodbe in božjih kazni, strah ga je same smrti, ki je bridka in grenka ločitev duše in telesa. In hudobni duh, ki je naš sovražnik od začetka ter nas vse življenje zalezuje, bo ob koncu življenja poskušal vse, da bi nas

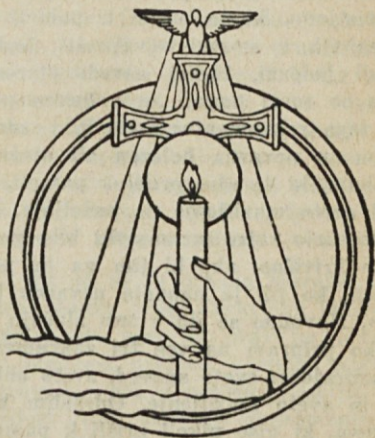
za večno pogubil, če ne drugače, s tem, da bi nas omajal v našem zaupanju v božje usmiljenje. V življenju svetnikov se berejo pretresljivi zgledi njegovega tozadevnega skušanja. A glejte, v teh bridkosti težavah in skušnjavah pride bolniku sveta Cerkev s svetimi zakramenti in med njimi posebej s svetim maziljenjem na pomoč. Po sami božji besedi ta zakrament bolnika pomiri, potolaži in okrepi: „Verna molitev bo bolnika rešila in Gospod mu bo polajšal.“ Satanovi napadi so odbiti, bolnik je potrjen v zaupanju v božje usmiljenje. Zakrament mu da moč, da bo vdano in ponižno prenašal bolečine in težave boleznin in gledal pogumno in z zaupanjem smrti v oči. Ako pa je prejel ta veliki zakrament pravočasno in je to v soglasju z zveličanjem njegove duše, mu bo sveto maziljenje pomaglo tudi k telesnemu ozdravljenju. Posebej še uči sveti Jakob, da bodo po svetem maziljenju bolniku odpuščeni tudi njegovi grehi, ako je še v njih, z grehi pa, tako uči sveta Cerkev, tudi njegove posledice, njihovi žalostni ostanki.

Kateri grehi se nam odpusčajo po svetem maziljenju? Gotovo v prvi vrsti mali, odpustiljivi grehi, ki so še v duši ostali, zakaj za odpusčenje smrtnih grehov je postavil Jezus zakrament svete spovedi. Kdor je torej pri zavesti in moči se mora pred svetim maziljenjem svojih grehov spovedati. Ako bi se pa bolnik spovedati več ne mogel, ali se svojih smrtnih grehov, ki jih je morda storil, več ne spominja, pa se v srcu vseh na splošno vsaj z nepopolnim kesanjem kesa, tedaj mu sveto maziljenje odpusti tudi smrtne grehe. Ta vera v očiščujočo moč svetega maziljenja je izražena, kot smo videli, v samem zakramentalnem slovilu. Sveto maziljenje je resnično dopolnenje svete pokore

in v slučaju sile celo njeno nadomestilo in nam more biti zato v veliko tolažbo verno prepričanje, da je sveto maziljenje umirajočim, ki so v nezvesti, veliko varnejše sredstvo zveličanja, kot zakramentalna odveza.

Kaj pa misli Cerkev pod izrazom: posledice in ostanki grehov? Gotovo so to mišljeni vsi še ne odpuščeni grehi, ki bi se jih človek rad spovedal, pa jih je pozabil, za katere torej še ni vredno zadostil. Sveta Cerkev nas glede tega uči moliti s psalmistom: „Mojih skritih grehov me očisti, o Gospod, in radi tujih prizanesi svojemu hlapcu.“ Dalje je ostanek grehov slabost in nestanovitnost naše volje, ki tako težko kaj potrpi in se le slabotno ustavlja skušnjavam. Sem spadata tudi žalost in potrlost, strah pred bolečino in smrtjo in sodbo. Končno pa so posledice in ostanki greha časne kazni, ki jih mora človek pretrpeti ali v tem življenju ali v vicah.

Ali se s svetim maziljenjem odpuste vsi ti ostanki greha? Tridentinski

Luč, križ in Bog, le-ti so poslednji zemski prijatelji

zbor odgovarja pritrdilno. Po njegovi izjavi je oprostila moč svetega maziljenja splošna in neomejena. Seveda pa odvisi mera tega oproščenja od bolnikovega razpoloženja. Sami ne moremo nikoli s polno gotovostjo vedeti, ali je bilo bolnikovo razpoloženje pri prejemu svetega maziljenja v vsakem oziru popolno; to ve edinole Bog. Sveta Cerkev zato umirajočim poleg svetih zakramentov naklanja še papeški blagoslov s popolnim odpustkom. Vendar naj nam vse te misli ne zastirajo veličine svetega maziljenja, ki ga je Gospod Jezus ustanovil prav v ta namen, da vernim kristjanom za zadnjo uro posreduje popolno očiščenje in jim izravna pot v nebesa. Z uglednimi cerkvenimi učitelji lahko zaupamo, da ni majhno število onih, ki po vrednem prejemu svetega maziljenja takoj dosežejo večno zveličanje v nebesih.

PREJEMNIK SVETEGA MAZILJENJA

Sveta Cerkev glede tega sledeče določa: Sveto maziljenje se more podeliti le kristjanu, ki je prišel k pameti in se nahaja v smrtni nevarnosti, bodisi zaradi bolezni, bodisi zaradi starosti. Trije so torej pogoji za veljaven prejem tega zakramenta: sveti krst, zdrav razum in nevarna bolezen ali starost. Otrokom, ki še niso prišli k pameti, se torej sveto maziljenje ne podeljuje. Ko pa dosežejo rabo razuma, bi bilo grešno in krivično, ako bi jim ga ne preskrbeli, ko jih je napadla nevarna bolezen. Navadno se jih v tem slučaju na kratko pripravi na vse tri zakramente za umirajoče: sveto spoved, sveto obhajilo in sveto maziljenje. Odraslim kristjanom, ki niso nikoli prišli k pameti, to je, ki vse življenje ostanejo slaboumni, se sveto maziljenje ne podeli. Pač

pa ga lahko prejmejo oni, ki se jim je um po boleznijo omračil in so pri zdravi pameti gotovo imeli namen krščansko umreti. Smrtna nevarnost, ki je za veljaven prejem svetega maziljenja potrebna, mora izvirati iz težke bolezni ali starostne oslabelosti; po starem načelu je namreč visoka starost sama na sebi nevarna bolezen. Na smrt obsojenim ali vojakom v vojski se sveto maziljenje ne deli, pravtako ne onim, ki se morajo podvreči operaciji. Podeliti pa se jim more tedaj, ko so dejansko na tem, da jih smrt zajame: takoj po usmrtitvi, po težki rani, po nevarnem obolenju. Ko je treba soditi otem, ali smrtna nevarnost dejansko obstoja ali ne, zadostuje pametna in trezna sodba ene same osebe, npr. zdravnika ali duhovnika.

O času, v katerem naj se sveto maziljenje prejme, določa sveta Cerkev, naj se ne odlašja ž njim do zadnjega trenutka. Tedaj je namreč upanje na popolni učinek tega zakramenta, zlasti glede telesnega ozdravljenja, zelo zmanjšano, ko more umirajoči le težko in nepopolno z zakramentalno milostjo sodelovati. Pravi čas za prejem svetega maziljenja je tedaj, ko je bolnik še pri polni zavesti in more sveti zakrament prejeti z vero, zaupanjem in resničnim kesanjem.

Drugače pa je seveda v slučaju, ko bolnik nenadoma izgubi zavest, ali ga zadene nagla smrt. Nezavestnemu kristjanu se sveto maziljenje vedno veljavno podeli in mu je, kot že omenjeno, lahko edino rešilno sredstvo zveličanja. Zakramentalna odveza namreč ohrani svoj zveličavni sad le v slučaju, da se grešnik svojih grehov v tistem trenutku, ko jo prejme, resnično, vsaj z nepopolnim kesanjem, kesa. Sveto maziljenja pa ima moč, da njegova zveličavna milost očiščenja počaka in oživi, ko

se grešnik skesa, ako bi tudi v času prejema svetega zakramenta še ne bil skesan.

Kako pa je z onimi, ki so umrli nagle smrti? Izven dvoma je, da se noben zakrament ne more in ne sme podeliti tistim, ki so že resnično mrtvi. Zakramenti so namreč namenjeni le živim kristjanom, v njih pomoč in zveličanje. Ko pa je govor o smrti, je treba razlikovati navidezno smrt od dejanske smrti. Zdravniki danes z gotovostjo trdijo, da more čas med navidezno in dejansko smrtjo trajati tudi več ur, v gotovih slučajih nasilne smrti celo več dni. Znamenja resnične smrti so mrtvaška otrdelost in telesno razpadanje. Doktor tega ni opaziti, se navidezno mrtvim lahko podeli sveto maziljenje tudi več ur po smrti. Podeli se v tem slučaju z enim samim maziljenjem na čelu in pod pogojem: če si živ. Naj nam to pojasnilo služi v pomirjenje in tolažbo, pa tudi kot vodilo za take slučaje.

Cerkev nadalje določa, da se v isti boleznin in v isti smrtni nevarnosti sveto maziljenje ne sme ponavljati. Lahko pa se ponovno podeli bolniku, ki je po prejemu svetega maziljenja ozdravel, ali se mu je stanje vsaj vidno zboljšalo, pa potem pade v novo smrtno nevarnost. V sodbi, kdaj se sveto maziljenje lahko ponovi, je duhovnik lahko mil in velikodušen. Zakramenti so bili postavljeni od Jezusa v naše posvečenje in zveličanje, zato se v dvomu naša sodba vedno lahko ozira na bolnikovo potrebo in korist.

SKLEPNE MISLI

Sveto maziljenje samo po sebi ni neobhodno potrebno za zveličanje, vendar ni nikomur dovoljeno, da bi ga preziral. Iz vsega, kar smo v tem sestavku o njem povedali, pa se potrjuje že v

uvodu izražena vera, da je ta zakrament neizmerna dobrota in čudovita božja pomoč za čas boleznin in smrtnih priprave. Po njem je dopolnjena naša pokora, v slučaju sile nadomesti sveto spoved in je tako resnično rešilno sredstvo zveličanja. In ne samo zveličanja skozi vice, ampak tudi sredstvo popolnega očiščenja in neposrednega vstopa v večno slavo. To je nauk starega cerkvenega izročila, jasno opredeljen na tridentinskem cerkvenem zboru. Ker pa so se tam koncilski očetje morali ostro boriti proti protestantom, ki so tajili obstoj vic in trdili, da vsak, ki je od Boga za večno življenje izbran, to po smrti tudi takoj doseže, so začeli po tej dobi katoliški bogoslovni učitelji bolj poudarjati obstoj in nujnost očiščenja v vicah, velika očiščevalna moč svetega maziljenja pa je pri tem stopila v ozadje. To strogo stališče je potem do skrajnosti podprl hladni janzenizem, ki je malo govoril o božji dobroti in usmiljenju, pač pa pred vsem poudarjal božjo pravičnost in svetost. Kakor je s tem neizmerno škodil dušam v vprašanju pogojnega svetega obhajila, je tudi zakramentu svetega maziljenja zastrl tolažilni sij zadnje in končne priprave na neposredni vstop v nebese.

Mi pa se le držimo starega tolažilnega nauka svete Cerkve in zaupno verujmo, da nam bo prav po pobožnem in vrednem prejemu svetega maziljenja izravnana pot v nebeško veselje, pa za milost tega velikega zakramenta vsak dan ponižno in zaupno prosimo.

Alojzij Košmerlj

Slovenske navade v jesenskih mesecih

V kimovcu je najprej **angelska nedelja**, v bistvu praznik angelov varuhov, ko velja marsikje za otroke podobna prepoved kot za Veliko noč, da ne smejo po drevesih in grmovju plezati in iskati za sadeži, češ, da so kače gori ali notri. Potem sledi radostni praznik **Male maše**, Male Gospojnice ali Malega šmarna, na Beneškem Bandivince, ko se v manjši meri ponavljajo romanja in branje cvetlic izza Velike maše, kot smo pisali prejšnji mesec. Na Slovenskem je bil očarljiv prizor zbiranje lastavic na pot v prezimovanje v južnejših krajih. Vse brzojavne in drugačne žice, pa plotovi in drugačna oporišča so bili polni ptičjega drobiža, ki se je z glasnim živkanjem pripravljal na svojo rajšo čez zimo.

Bil pa je ta praznik in potem še vse nedelje v kimovcu dan farnih in podružničnih

ŽEGNANJ

ki jih je bilo ta mesec največ. Narodopisec Boris Orel je v knjigi Narodopisje Slovencev* mnenja, da je to jesensko žegnanje spomin na nekdanji poganski zahvalni praznik žetve. Nekatere cerkve imajo dvojno žegnanje, spomladansko in jesenski. Kjer so farani odnosno podružnični patroni zimski svetniki, tam so cerkveno žegnanje prenesli rajši na pozno poletje oziroma na zgodnjo jesen, da so ga lahko bolj slovesno obhajali in zato je v tem mesecu

* V tej knjigi sem naknadno našel tudi dr. Ložarjev izbor raznih izrazov pri košnji, kar sem omenil v julijski številki.

bilo največ žegnanj. Marijine cerkve so praznovale žegnanje najrajši na Mali se je cerkev prej, v poletju lahko sušila.

Žegnanje ima na Slovenskem razna imena. Na Gorikem je v navadi opasilo, marsikje semenj, o čemer bomo še govorili, opasilnica, obnašanje, na Koroškem pranganje, na Štajerskem proščanje in kirhanje, v Zilji cerkvanje. Na Koroškem je zelo znano ime tudi bokova ojsecet, ker so včasih, pa tudi zdaj še zakoljejo ta dan kozla (der Bock=kozel).

Poglavitna stvar na žegnanju je dopolne slovesna sv. maša. Že na predvečer ponoči in zjutraj potrkavajo fantje in pokajo z možnarji. Če je žegnanje pri podružnici, je sv. maša seveda pri podružnici. V nekaterih krajih na Štajerskem sta žegnanjski maši (tam največkrat dvakrat v letu) edini maši v letu na dotični podružnici. Če tudi maša ni velika, peta, jo napravi slovesno petje na koru svečano, če tudi v vasi ni rednega pevskega zbora, se pevci za žegnanjsko nedeljo vendar zberejo. Tudi „ofer“, obhod okrog oltarja, poljubljane relikvij in darovanje na žegnanju ne manjka. V nekaterih krajih, zlasti na sedežih fara, so ta dan običajne tudi procesije s sv. Rešnjim Telesom.

Žegnanje pri fari ali podružnici je tudi priložnost za obiske sorodnikov in prijateljev pri rodbini, ki v vasi žegnanje praznuje. Miza je tedaj kar se da bogato obložena kot komaj še o božiču, Veliki noči in na pustne dni. Najbolj običajen je bob, ki seveda ni težka stročnica, ampak krofi, ki imajo ta dan res nekak narodopisni pomen, čeprav dru-

gače niso ravno slovenska posebnost. Tudi ne manjkajo potice, kolači in še razno močnato cvrtje. Od domačih živali pridejo pod nož kokoši, kjer jih gojijo race, purmani in ovce, na Koroškem kozlički na bokovi ojscti. Pri cerkvenem klučarju so gost tudi gospod, ki so opravili sv. mašo. Prešiča so klali le v gostilnah, kjer so lahko računali s tem da ga bodo gostje v enem dnevu pojedli, ker je za sušenje mesa bilo takas še pretoplo.

V našem kraju je bila šaljiva govorica, da so hodili gostje na žegnanje na posebne specialitete. Vrhnika je imela deset podružnic in vsaka je „pripravila“ kaj posebnega. Na Bregu (nedanjam trgovskem pristanišču ob Ljub-

ljancici) so imeli kolerado, v Verdu hlev, na Stari Vrhniki polža, v Sinji gorici ščurka itd. Spominjam se, ko sem šel prvič v šolo, so se součenci iz Verda in z Brega postavili vsaki na eno stran cesarske ceste in kričali eni na druge „Hlebonarji“ in „Koleradarji“. Ta običaj ni povsod znan, toda takšnega žegnanjskega komarja imajo postavim Šiškarji in njihovo žegnanje se imenuje kar komarjeva nedelja. Drugod imajo druga šaljiva imena. V Vrhniki sosednji Borovnici postavim coklje in ves se šaljivo imenuje Cokeljburg, kamor ne pride nikoli Turk; coklje pa so tam privezane na stolpu na urine kalezce. Če je višnjegorski polž tudi v kakšni zvezi z žegnanjem, ne morem

Predoslje na Gorenjskem s farno cerkvijo v jesenskih mesecih

zdaj reči. Na štajerskem, zlasti okrog Ptujja in v Slovenskih goricah imajo posamezne vasi svoje vaške grbe, ki pa imajo tudi praktičen pomen kot mejniki na srenjskih mejah. Te stvari so v našem narodopisju še zelo pomanjkljivo obdelane.

V mnogih krajih je na žegnanje okrog cerkve tudi še manjši semenj in zato je za ta krajevni praznik ponekod obveljal naziv semenj.

Popoldne so na žegnanjsko nedeljo radi zaplesali. Nekateri plesi so imeli svoj narodopisni pomen in kolikor mi je znano, duhovščina takih plesov ni nikoli branila, če so bili dostojni. Drugod pa so se plesi v gostilnah radi spremenili v prava norenja. Zlasti med obema svetovnima vojnama se je na Kranjskem duhovščina temu upirala. Zagrozila je, da prihodnje leto ne bo več cerkvenega opravila, če bodo to leto spet plesali. To je v večini slučajev zagleglo, kajti starejši ljudje so se zavedli, da je glavna vsebina žeganja božja služba in so vplivali na mladino in na gostilničarja, da so ples opustili.

V rožnikovi številki opisani ziljski štehovci se imenujejo tudi uerbarji. Izven Bistrice in Zahomlja se vrši gori štehanje na pesenskih žegnanjih. Ime uerbar pride od nemškega werben = snubiti. Žegnanje je bilo svojčas tudi dan snubljenja in so zadevni ostanki takega običaja ohranjeni tudi drugod, tako v Kropi na Gorenjskem.

METJE PROSA

Kaša je bila včasih pri Slovencih zelo pogosta in cenjena jed. Valvasor poroča, da je bila na Vipavskem celo poglavitna svatovska jed. V naših krajih je bilo okrog srede prejšnjega stoletja dvoje kaš: kaša iz prosa in posebna ajdova kaša, ki je veljala za za-

kuho na juhi ob slovesnostih kot na žegnanjih, svatbah itd. Že koncem prejšnjega stoletja so pa pri nas ljudje začeli opuščati i sejanje prosa i izdelovanje ajdove kaše, ker je oboje izpodrinil razmeroma cenen riž, ki je po okusu tudi kmečkemu človeku prijal. Med prvo svetovno vojno, zlasti potem, ko je vstopila vanjo tudi Italija, riža ni bilo lahko dobiti več. Tedaj so se ljudje spet spomnili stare kaše in začeli so sejati spet proso. Z ajdovo kašo so tudi poskušali v stopah, pa ta se ni mogla uveljaviti; kaša iz prosa je pa ostala, tudi ko je vojna že minila, vse do našega odhoda v svet. S tem so se tudi spet obnovili metje prosa in z metjem združeni običaji. Metje prosa je po navadi večerno delo; z njim je zaposlena zlasti mladina.

Proso, ko je požeto, se ne suši v kopolcu ali na njivi in ga takoj odpeljejo na pod v kopo ali kopico. Okrog poda so ob stenah pritrjene debele late, za katere se držijo menci, fantje in dekleta, katerih vsak par pomane en snop. Ali se držijo za late z obema rokama ali vsak le z eno, z drugo pa so pari med seboj objeti, zlasti če še niso utrjeni. Na pod radi obesijo pušeljce, podobno kot mlatiči. Ko je en snop omet, t. j. večkrat povaljan in obrnjen, da je dal vse zrnje od sebe, grečo po drugega, če mancema ne kaže malo počivati, kajti k delu nihče ne priganja, vendar želijo zaradi povečerka in plesa, delo čimprej dokončati. Zadnji snop v kopi, kopici se imenuje baba. V ta ali v kak drug snop dajo radi poleno ali konec metle, da potem menca nevede po tem predmetu drgneta. Dostikrat pridejo že med metjem na pod godci, da je razpoloženje čim bolj veselo. Bolj prosti fantje si dekleta večkrat menjaajo, že oddani manejo navadno ves čas vsak s svojim deklečem.

Kot rečeno se vrši metje prosa navadno zvečer, po že končanem dnevnem delu. Tako je bilo že v Valvasorjevih časih. Ko domača dekleta pometejo, pri-
nese gospodinja povečerek ali podveče-
rek. Ponekod je to cela večerja. Pri nas
je bil kruh ali kakšno še boljše pecivo,
sadje in žganje, pridelek tistega leta.
Zato pri nas pred kimovcem ni bilo
metja. Po povečerku je pa običajen ples
na podu, kot je bilo to tudi že za Val-
vasorja pred skoraj 300 leti. Pred več
kot sto leti so Novice (l. 1853) opisale
metev v Savinjski dolini. Na pod je
prišel Kurent, ki so ga vlačili po podu
in pravili, da orjejo ž njim za boljši
pridelek prosa v prihodnjem letu.

V toplejših krajih ta mesec tudi že

LIČKAJO KORUZO

v mrzlejših pride to delo šele v vinoto-
ku na vrsto. Koruza pri nas ni stara
rastlina. Okrog l. 1590 je prišla na Fur-
lansko; na Goriško šele v naslednjem
stoletju. Valvasor jo je opazil na Kranj-
skem posebno v Ribniški dolini. V več-
jem obsegu pa se je na Kranjskem udo-
mačila šele okrog l. 1850, a se je prej
vršila v Novicah živahna debata, ali
naj ljudje sadijo koruzo ali naj rajši
sejejo še naprej ajdo, ki je tudi pro-
drla v Evropo šele v 13. stoletju, men-
da s Tatari iz Azije. (Prvi krompir se
pri nas omenja šele z ustanovitvijo ljub-
ljanske kmetijske družbe l. 1767. Ma-
rija Terezija in njen sin Jožef II. sta
dajala sadilcem posebne nagrade. Zatr-
dno udomačil se je šele v drugi polovici
prejšnjega stoletja, ko so pojenjale ne-
ke bolezni, ki so se ga prej rade pri-
jemale.)

Koruzi pravijo tudi turščica (Vrh-
nika), debelača (Bela krajina), sirk
(Goriška). Ličkanju pravijo ponekod be-
liti, upati, kozuhati, flincati; na Vrh-
niki „turščico slažijo“. Navadno tudi ko-

ruzo ličkajo zvečer, a ker je takrat že
hladnejše kot ob metju prosa, si v to
svrhu zberejo rajši toplejše prostore kot
so podi. K ličkanju se zberejo poleg
mladine tudi starejši ljudje in poleg
petja in običajnega opravljanja se ta-
krat sliši tudi dosti starih zgodb in stra-
hotnih pravljic. Je prav tako kot ob
metju prosa običajen povečerek, celo
obilnejši, a ples ni tako v navadi kot
pri prosu. Lahko rečemo, da so večeri
z ličkanjem koruze glede pripovedovanja
stori in petja starih pesmi nekako na-
domestili prej bolj pogoste zimske pre-
je, ki so domala že ponehale.

Važen svetnik je v kimovcu še 2/1. v
mesecu

SV. MIHAEL

Včasih, do 18. stoletja je bil to za-
povedan praznik in sv. nadangelu je
posvečenih na Slovenskem dosti cerkva.
Tako mu je bila posvečena prva cer-
kev na Gosposvetskem polju še izza ča-
sov pokristjanjevanja Slovencev. Sv. Mi-
haelu so bile včasih posvečene tudi
krstne kapele in poznejše kostnice. Ne-
koč so ponekod za njegov god hodili
okrog posebni koledniki. Na Koroškem
je pravilo da šele za Mihaelovo žgo
suhljad in drugo suho bilje in pečejo
za mladino poseben Mihaelov kruh.

Sv. Mihael „leto za pašo zapre“ kot
ga je sv. Jurij začel. Obrtnikom je pri-
žgal luč, se pravi, da so začeli delati
spet pri luči, ker se je dan toliko skraj-
šal in so to praznovali včasih s pojed-
no (Tržič). Vse sadje mora biti o sv.
Mihaelu zrelo, le grozdje se še ne sme
zobati, ker so kače v jagodah. Če je ta
dan lepo vreme, je to dobro znamenje;
če pa slučajno pade že sneg, potem bo
huda zima pela. Vsekakor se je treba
zdaj topleje obleči in ostati tako oble-
čen do prihodnjega sv. Jurija.

Marijan Marolt

Vzgojitelj — oče, mati, katehet, učitelj — mora pri verouku zasledovati nekatere osrednje cilje, ki so kakor neka-ki stebri, ki nosijo vse drugo, okrog katerih se nabira vse drugo. Taki stebri v katehezi so:

OSEBNO SREČANJE Z BOGOM

Poudarek je na oseb-nem srečanju, tako da nekateri govore o „personalnem preobratu“ v katehети: učenca je treba osebno doseči in za-jeti, da osebno odgovori Bogu (ne katehetu). Verouk je posredovanje takega osebnega srečanja z Bogom, in to življenjsko, za dani trenutek kakor tudi za bodočnost. Verouk je toliko vreden, kolikor res vodi do tega osebnega srečanja z Bogom.

PRAVI POJEM O KRISTUSU

Kristusa ne smemo gledati samo apologetično, ampak teološko kot Boga-človeka, kot absolutnega gospodarja in Gospoda (Kyrios), ki je še danes živ, ki sem mu jaz sam osebno odgovoren, ki me bo osebno sodil. Kristus mora biti središče verouka, vse mora biti kristološko usmerjeno.

VZGAJAJMO K ODPOVEDI

Otroku so pokazali dve sliki: na eni je bil osvaja-lec Aleksander Veliki, ki je roko poželjivo stegoval za zemeljsko kroglo. Na drugi je bil sv. Frančišek Asiški, ki je z ного odločno odrival zemeljsko kroglo, oči pa so mu bile uprte v zvezde, v nebesa. Katera slika mu je bolj všeč? Otrok je takoj vedel: drugi, sv. Frančišek je večji; zemlja mu je premajhna, hoče več, hoče nebesa!

Vsak človek stoji pred odločitvijo. Zemlja ali nebo? Vse, kar je veliko, se kupi z žrtvijo. Kar nič ne stane, nič ne velja. Vsak stan, vsak poklic, vsaka naloga zahteva svojo žrtev. Pot vsakega kristjana je označena s križem. Jezus tega ni skrival: „Če hoče kdo hoditi za menoj, naj se odpove samemu sebi in vzame vsak dan svoj križ ter hodi za menoj. Zakaj kdor hoče svoje življenje rešiti, ga bo izgubil, kdor pa svoje življenje zaradi mene izgubi, ga bo rešil“ (Lk 9, 23).

ZA VSE VELJA TO PRAVILO

Če to velja za vsakega kristjana, koliko bolj za duhovnika! Na njem se izpolni Jezusova beseda: Kdor pride k meni in se ni pripravljen odpovedati očetu in materi in ženi in otrokom in bratom in sestrām, vrh tega tudi svojemu življenju, ne more biti moj učenec (Lk 14, 26). Duhovnik mora biti pripravljen, da se odpove vsemu: sorodnikom, lastni družini, mnogim udobnostim in mora nositi križ za Kristusom.

KRISTUSOV JAREM PA JE SLADAK

Žrtve duhovniškega poklica ni treba skrivati. Kdor se ne čuti dosti močnega, da bi jo prevzel, pač ni poklican. A duhovniških težav spet nikar ne pretiravajmo! Saj ta jarem je Kristusov, ki je rekel: Moj jarem je sladak, moje breme je lahko. Duhovnik žrtvuje vse, ostane mu samo eno: veselje. Kristus se namreč ne da prekositi v darežljivosti. Duhovnik mu vse daje, Kristus mu vse vrača. Duhovnik daruje zemljo in vse, kar je na njej minljivega; Kristus mu vrača nebesa in vse, kar je večnega. „Večkrat sem slišal,“ pravi neki pisatelj, „da so ljudje obžalovali duhovnike, ker so se mo-

rali tolikim stvarjem odpovedati. Ako je to bilo vse, kar so morali plačati za tisto veselje, ki jim je sijalo iz obrazov, potem se mi je to zdelo dobra kupčija.“

Drugi poklici se cenijo po tem, koliko tisočakov ne-sejo. Duhovnikova sreča se ne da poplačati s tisočaki. Duhovnik ve, da je božji pomočnik pri reševanju sveta. Ta zavest mu je na tem svetu zadostno plačilo.

Ministrant je vprašal župnika: „Ste bili letos na morju? Ste šli letos v planine? Ne. Kakšen pa je potem ta vaš poklic? Delate poleti in pozimi, podnevi in ponoči, vedno ste v pisarni ali v cerkvi. Kaj imate lepega v življenju?“

Župnik se je nasmehnil: „Fant moj, na morje in v planine morajo tisti, ki jim poklic ni ugoden. Naj si vsaj včasih malo oddahnejo in užijejo kaj lepega. Duhovniški poklic pa je ves lep; vse, kar delam, me napolnjuje z veseljem. Žal mi je samo to, da nimam še več časa, da bi še več delal.“

ZANIMIV PRIZOR

Ali ni že Jezus rekel: „Vsak, kdor je zapustil hišo ali brate ali sestre ali očeta ali mater ali ženo ali otroke ali njive zaradi mojega imena, bo prejel stokratno in dobil v delež večno življenje“ (Mt 19, 29).

S. Marjeta Ilija iz Venezuele v krogu domačih in sorodnikov na dan slovesnih obljub

PRAVI POJEM ŽIVEGA, OSEBNEGA BOGA

Otroški in večkrat otročji pojem Boga je treba popraviti in ga stalno popravljati. Od pravega pojma o Bogu je odvisno skoraj vse versko življenje. Naš pojem o Bogu je večkrat preveč abstrakten, preveč janzenističen, preveč antropomorfen, preveč samo pod vidikom zavarovanja za večnost. Vprašanje je seveda, ali ima vzgojitelj sam dovolj jasen in velik pojem o Bogu.

EVHARISTIČNO USMERJANJE

Verouk mora voditi k središču krščanskega bogočastja, k Evharistiji, k sv. maši in sv. obhajilu. A. Jungmann pravi, da je ravno to najbolj osrednja naloga kateheze za otroke, a tudi za odrasčajoče in odrasle. Morda se tega še premalo zavedamo, posebno kjer je liturgično življenje še bolj šibko.

OSEBNA MOLITEV

Mlad človek se mora naučiti, osebno moliti, se navdušiti za osebno molitev in se je navaditi. Kateheza ne sme biti samo pouk o molitvi, am-

pak mora molitev samo učiti in jo vaditi. To je zelo velikega pomena za osebno srečanje z Bogom.

ČUT IN ZAVEST NOVEGA BOŽJEGA ŽIVLJENJA

Krščanstvo ni samo breme zapovedi in prepovedi, ampak novo, vedno večje in lepše življenje, ki nam ga je prinesel Kristus. Mladega človeka mora napolnjevati hvaležnost in veselje nad novim življenjem, a hkrati tudi skrb in odgovornost zanj. V ospredju mora stati pozitivna stran krščanstva, in to na vsaki stopnji verouka.

OSNOVNE POTEZE KRŠČANSKE ASKEZE

Obvladanje strasti, zlasti spolne, je za življenje nujno potrebno. O spolnosti, ki je psihološko večkrat v ospredju, ne smemo govoriti izolirano, ampak vedno v celotnem okviru. Posebne naloge na tem področju so za kateheta težke, a hkrati zelo važne.

OBLIKOVANJE VESTI

Prava vzgoja vesti in pravo razmerje do lastne vesti je nekaj silno važnega. Krščanstvo ne pomeni samo zapovedi in

Razkošna limuzina se je ustavila pred gorsko cerkvico, ki je visela kot orlovsko gnezdo na pobočju strmega hriba. Iz vozila sta se izkopala zajeten izletnik in njegova žena. Stopita k cerkvi. Izletnik obstane nenadoma kot vkopan: nasproti mu pride župnik, nekoč njegov sošolec.

„Kaj, ti tukaj, v tej vasi!“ ga obšine.

„Da, seveda...“

„Ti, ki si bil tako nadarjen, prvi v razredu! Ti bi res lahko imel srečo v življenju!“

Župniku se obraz razleze v dobrovoljen nasmeh: „Ne obžaluj me. Nisem prav nič nesrečen.“

„Kaj ne čutiš nikdar, kako bi rekel, malo zavisti? Da nisi bogat? Da nimaš take limuzine?“

„Prav nič. Jaz imam drugo bogastvo, nasproti kateremu je denar kot blato.“

„Pa bi ti vsaj dali kakšno boljšo faro, kje v mestu.“

„Vse to bom gledal, tam od druge strani, kamor bova kmalu oba krenila,“ ga je župnik skoraj pomiloval.

„Pa bi ti vsaj dali kakšno boljšo faro, kje v mestu! Saj ti si gotovo sposoben za to!“

Duhovnik je postal skoraj hud: „Kaj misliš, da moji ljudje nimajo neumrljivih duš, za katere bi se bilo vredno žrtvovati?“

Izletnik še ni odnehal: „Tu si tako sam, tako zapuščen v hladni cerkvi, v sivem župnišču!“

„O ne! Okoli mene je cela družina čudovitih bitij. Bog, Marija, angeli, duše...“

Izletnik ni vedel naprej. Poslovil se je. Vozilo je brzelo navzdol po serpentinah. „No, Magda, kaj misliš o mojem župniku?“ se je obrnil k ženi.

„Mislim, da... da je on bogat, midva pa revna,“ je zamišljeno iztisnila Magda (Po Montilletu).

KDO NAJ NAVAJA K ODPOVEDI?

Mladina je polna velikodušnosti. Po naravi je nagajena k velikim podvigom, k visokim ciljem. Zakaj se jih potem tako malo odloči za duhovniški poklic?

Ustrašijo se žrtve. Ne razumejo žrtve. Jezus pa hoče žrtev. Kdor ni pripravljen kaj dati, nima kaj čakati. Kot oni mladenič v evangeliju: rad bi bil popoln, toda tako, da bi mu ostalo njegovo bogastvo. Nihče ne more služiti dvema gospodoma, Bogu in mamoni (Mt 6, 24). „Če bi še ljudem hotel ugajati, bi ne bil

Kristusov služabnik," je rekel sv. Pavel (Gal 1, 10).

Kdo bo privzgojil naši mladini duha odpovedi? Spet krščanska družina! V splošni povodnji mehkuznosti in uživanjaželnosti naj bo krščanska družina kot Noetova barka rešitve — vsaj za svoje otroke. Naj sinovi ne bodo hlapci denarja in sužnji premoženja, hčere pa dekcle šminke in igračke mode! Naj bodo vzgojeni v široki svobodi božjih otrok, ki jim je svet tako majhen, da se ga brez težave odpovedo, če to zahtevajo višje koristi.

Taka je bila družina kanonika Cardyna, apostola mladih delavcev. Ko je bil star 13 let, je njegov oče prosil za upokojitev. Ni več zdržal napornega dela v rudniku. Sin je prevzel njegovo delovno mesto. Prihodnje leto je sin začutil, da ga Bog kliče... Oče ni bil za to. Potreboval je sinovo pomoč. Fant je ostal v rudniku. Nekega dne pa reče oče materi: če hočemo imeti sina duhovnika, potem moram spet v rudnik. Drugi dan je odšel v rudnik, sin po v semenišče. Ko je oče umiral, mu je moral sin priseči, da bo vse življenje posvetil delavcem.

KAKO BOMO VZGAJALI?

Kako bomo vzgojili naše otroke k odpovedi? V družini naj vlada trden red. Vstaja se ob določeni uri. Nikomur ni dovoljeno poležavanje in lenuharjenje v postelji. Hrana je ob določenem času. Ni nujno, da bi morali ves dan žvečiti! Še želodec to škodi, koj šele značajo! Ni treba, da bi morali vse videti in vsepovsod hoditi: vsak film, vsak izlet, vsaka možnost zabave. Naj se v družini modro in preudarno vrsti molitev in delo, razvedrilo in počitek.

Mnogi starši, posebno premožni, posebno če imajo malo otrok, se tožijo: nimamo možnosti, da bi otroku vse nudili. To je ravno najslabša možnost: vse nuditi! S tem otroku vzameš največje in najvažnejše: oblast nad samim seboj. A kdor sebe ne zna obvladati, je največji siromak.

Vzor vsake krščanske družine je sveta Družina v Nazaretu. Tam se nikdar ni vprašalo, kaj se komu ljubi ali ne. Tam so se vsi, Jezus, Marija in Jožef žrtvovali drug za drugega. Tam so vestno izpolnjevali, kar je hotel Bog; zato so tam vsi bili neizmerno srečni.

P. Mihael Žužek, D. J.

prepovedi od zunaj. Vse to je zakoreninjeno v lastni vesti, ki zahteva lastne odgovornosti. V tej zvezi je velikega pomena vzgoja k osebni spovedi, ki ni zaključena s pripravo na prvo spoved in na prvo obhajilo.

VZGOJA K SOCIALNEMU ČUTENJU

Treba je nove zavesti in povezanosti ter odgovornosti za bližnjega, novega pojmovanja človeka v družbi. Vse to je izrednega pomena, posebnov borbi s komunizmom. Ljubezen mora dobiti nov poudarek.

VZGOJA K DUHOVNEMU BRANJU

Že mlad človek mora začutiti potrebo po branju verskih knjig, med katerimi je na prvem mestu sveto pismo.

Quo vadis?

375.

Vinicij je zapustil svoj sedež, skočil čez ograjo v areno, stopil k Ligiji ter jo zavil v svojo toga.

376.

Nato si je raztrgal tuniko, pokazal ljudstvu brazgotine, ki so mu ostale od ran, katere je dobil v vojski z Armenici, ter stegnil roke proti množici.

377.

Zdaj je navdušenje množice presešlo vse, kar je Rim kdaj videl pri takih igrah. Tisoči gledalcev so se obrnili proti cesarju, topotali in tulili. Ljudstvo zdaj ni več zahtevalo pomilostitve samo za Ursusa, temveč se je zavzemalo tudi za deklico, za Vinicija, slavnega vojaka, in za njegovo ljubezen.

378

Neron je še vedno okleval. Vinicija pravzaprav niti ni sovražil, rad bi bil pa videl dekletovo telo razmesarjeno po bikovih rogeh ali pa po zobeh kake divje zveri. Njegov okrutni duh se je ob takih prizorih naslajal bolj kakor ob čemer koli drugem. Jezilo ga je, da mu

je ljudstvo s svojo zahtevo zdaj hotelo to veselje vzeti.

Začel se je ozirati po dvorjanih, če morda vsaj oni ne obračajo palcev v tla, kar bi pomenilo, da zahtevajo za one v areni smrt. Toda vsi, s Petronijem vred, so izzivajoče molili palec kvišku.

Edino Tigelin se je sklonil k njemu ter mu šepetal:

„Ne vdaj se, božanstveni, saj imamo pretorijance!“

379.

Cesar se je zdaj obrnil proti pretorijancem, ki jim je zapovedoval strogi in njemu do dna duše vdani Flavij subrij. Ob pogledu nanj je bil Neron presenečen: obraz starega vojaka je bil strog kakor vedno, toda po licu so mu curljale solze in molil je palec kvišku v znamenje, da tudi on prosi za pomilostčenje.

380.

Množice se je začela polasčati besnost. Izpod topotajočih nog je začelo vstajati prah in zavijati gledališče svoj oblak. Vpitje je bilo vedno bolj grozeče in iz njega so se slišali kriki

„Rdečebredac! Požigalec! Morilec!“

Neron se je zdaj ustrašil. Če bi se v cirkusu začel upor, bi utegnil brž zatišati vse mesto. Kaj bo z njim, če za-
pravi še naklonjenost množice, edino, na kar se je lahko naslanjal?

Še enkrat se je ozrl, in ko je povsod videl stisnjene obrvi, ganjene obraze in proseče oči, je dal znamenje za pomi-
loščenje.

Po gledališču se je razleglo gromko odobravanje. Ljudstvo se zdaj ni več balo za življenje obeh obsojenih, zakaj odslej sta bila pod njegovim varstvom in niti cesar si ne bi več upal prega-
njati ju s svojo jezo.

381.

Po ulicah, kjer so se v mesečini sve-
tila nova poslopja, so štirje bitinijski sužnji previdno nesli Ligijo na Petroni-
jev dom. Vinicij in Ursus sta hodila ob njih. Vinicij se je komaj na pol zave-
dal, da je dekle res rešeno. Zdelo se mu je, da sanja. Zato se je zdaj pa zdaj sklonil k odprti nosilnici, da bi pogle-
dal ljubo obličje, ki je spalo, in si je ponavljal besede:

„Ona je! Kristus jo je rešil!“

Ob misli, da je vse to res, ga je prevzela taka radost, da so mu zaradi nje pohajale moči in se je moral opreti na Ursusa, ki je vso pot tiho molil.

382.

Zdravnik, ki je Ligijo takoj pregle-
dal, je dognal, da nima nobenih hujših poškodb in da je potrebna samo po-
čitka.

Še ponoči se je zavedela. Ko je od-
prla oči, je videla da leži v prelepi spal-
nici, ki jo razsvetlujejo korintske sve-
tilke. Prvi trenutek ni vedela, kaj je z njo. Spominjala se je samo, da so jo pred dolgim časom vezali na roge turu. Ko je zdaj zagledala nad sabo Vinici-

jev obraz, ki ga je obžarjala pritajena luč, je mislila, da ni več na svetu, tem-
več da potuje s svojim dragim proti nebesom. Nasmehnila se je in ga ho-
tela vprašati, kje sta, toda iz ust ji je prihajal samo rahel šepet, v katerem ni Vinicij razumel drugega kakor svoje ime. Pokleknil je k njej, ji položil roko na čelo in rekel:

„Kristus te je rešil in te vrnil meni!“

Hotela je še nekaj zašepetati, toda trepalnice so se ji pobesile, prsi so ji začele valoviti v rahlih vzdihih in po-
greznila se je v trd spanec.

383.

Petronij se je bal, da bo Tigelin sku-
šal vendarle kaj skovati proti Viniciju in deklici, če ne zaradi drugega zaradi tega, da bi se maščeval nad njim. Za-
to je Viniciju svetoval, naj z Ligijo ta-
koj odide na Sicilijo. A mladi plemič ni hotel o tem nič slišati, dokler ne bi deklica docela ozdravela. Petronijeva bo-
jazen ga ni plašila. Na vsa njegova sva-
rila je odgovarjal samo:

„Bila je na turovih rogeh, pa jo je

Kristus le rešil. Tudi zdaj se ji ne bo nič zgodilo.“

Čez dva dni so Ligijo po zdravnikovem naročilu že začeli nositi na vrtove, ki so obdajali Petronijevo vilo. Vinicij je njeno nosilnico krasil z vrtnicami in perunikami, da se je ob tem spominjala atrijske hiše.

384.

Pogosto sta posedala v senci košatih dreves, se držala za roke ter se menila o nekdanjih skrbih in bolečinah. A v vseh teh spominih ni bilo nič bridkosti več, zdelo se jima je, da vse to leži daleč za njima v megleni preteklosti. Novo, neznansko blaženo življenje ju je zdaj sprejemalo v svoj objem.

385.

Včasih je Ligija v tišini vrta zaspala, on pa je sedel ob njej ter gledal njen blede obraz, ki zdaj ni bil več tako lep kakor obraz tiste Ligije, ki jo je bil srečal v Aulovi hiši. Zlatolasa Euni-ka, ki ji je prinaala cvetje in ji s pre-

progami odevala noge, se je ob njej zdelo kakor bajno božanstvo. Toda Vinicij, ki je zdaj ljubil njeno dušo, jo je imel še rajši kakor tedaj, in ko je bdel nad njenim snom, se mu je zdelo, ko da varuje zaklade vsega sveta.

386.

Apostol Peter, ki se je z ostanki kristjanov še vedno skrival v Rimu, se je nekega večera oglasil v Petronijevo hišo. Ligija in Vinicij sta mu pohitela naproti ter mu objela noge. Apostol ju je ginjeno pozdravil, saj mu ni ostalo več dosti ovčic od črede, ki jo je nekdaj pasel v tem mestu. Vinicij in Ligija sta opazila, da so mu v stiski zadnjih časov lasje docela pobeledeli, da je čisto sključen in da se mu na obličju kaže taka žalost, kakor da je sam pretrpel vse muke, skozi katere so morali njegovi učenci.

Vinicij ga je začel prositi, naj odide z njima iz Rima na Sicilijo. Toda apostol mu je dejal:

„Prav je, da grem za svojo čredo. Moje delo se bliža koncu, počitek pa bom našel samo v Gospodovem domu.“

Potem ju je blagoslovil s tresočimi se rokami in odšel.

387.

Petronij je čez nekaj dni prinesel dvorcu zle novice. Pri nekem cesarjevemu osvobodjencu, ki je bil kristjan, so dobili pisma apostola Petra, za katerega je Tigelin mislil, da je že umrl s tisočih drugih kristjanov vred. Zdaj je sam cesar zapovedal, da morajo v treh dneh najti Petra in Pavla ter ju spraviti v Mamertinsko ječo.

Ko je Vinicij to zvedel, je sklenil apostola opozoriti na nevarnost. Zvečer sta se z Ursusom zakrinkala in odšla proti Mirjamini hiši onkraj Tibere-

Spotoma sta videla, da so vojaki, katere so vodili neznaní ljudje, obkolili več hiš ter spraševali po apostolih.

388.

Vendar sta se srečno izmuznila ter prišla na cilj, kjer sta dobila Petra sredi nekaj zvestih vernikov. Ko sta povedala o nevarnosti, so se vsi po skrivnem hodniku umaknili v zapuščene kamnolome ob Janikulskih vratih. Tam, pod zemljo, so prižgali svetilke ter se začeli posvetovati, kako bi rešili dragoceno Petrovo življenje. Vinicij je predlagal, naj bi apostol odšel na njegovo posestvo na Siciliji. Vsi verniki so bili veseli ter so silili v apostola, naj se odloči. A Peter se ni mogel. Prijemalo se ga je malodušje. Gospod ni v teh dneh stiske poslal svojih angelov, da bi rešili njegove zveste. Kaj bo z njimi, če jih zapusti še on, njihov pastir? Kaj mu poreče Gospod, če bi pobegnil od svojih ovac? Po drugi strani pa, ka-

ko naj se on, ubogi ribič, meri z močnim rimskim cesarjem in njegovo silo?

389.

Vse te misli so se mu podile po izmučeni glavi. A verniki so se stiskali okoli njega in prosili:

„Reši se, učenik, in popelji nas iz oblasti pošasti! Gospod ti je zapovedal pasti Njegove ovce. Tu jih skoraj ni več. Torej pojdi tja, kjer jih je še dosti in te čakajo. Ti si temelj Cerkve božje! Naj umremo mi, a ti ne dovoli, da bi Antikrist zmagal nad namestnikom božjim! Ne vračaj se sem, dokler ne bo Gospod strl tistega, ki je prelil nedolžno kri! Glej naše solze!“

Solze so lile po licu tudi Petru. Čez čas je vstal, iztegnil roke nad klečečo čredo in dejal:

„Bodi zahvaljeno Gospodovo ime! Naj se zgodi Njegova volja!“

390.

Ob zori prihodnjega dne sta dve temni postavi stopali po Apijski cesti proti Campaniji. Bila sta Nazarij in Peter, ki je zapuščal Rim in svoje vernike.

Nebo na vzhodu je začelo dobivati škrlatno barvo. Drevje s srebrnim listjem, bele vile in loki vodovodov, ki so tekli čez ravan proti mestu, so se počasi izvijali iz jutranje teme. Cesta je bila prazna in topot cokelj, ki sta jih nosila potnika, je odmeval po tišini.

Na delo, naj mrzab ali vroče!

Truditi se vsak je dolžan.

Kdor delati more, pa noče,
predober zanj je krop neslan.

J. Stritar

DEMONI IN DEMONIZEM

Gre za čisto nemoderno vprašanje o hudobnih duhovih in njihovem delovanju. Ne gre toliko za to, so li hudobni duhovi ali ne, ampak, kaj so in kako delujejo proti človeku. Tudi ne gre za njihovo vplivanje na človeka v duhovnem oziru, ne za njihovo prizadevanje, da človeka pripravijo do tega, da greši in tako pride v duhovnem oziru pod njihovo oblast; marveč gre za njihovo vplivanje na območja izven greha in zlasti za prizadevanje, da se polaste njegove osebnosti, in ga pridobe, da jim služi na raznih poljih življenja.

Da so demoni ali hudobni duhovi (po domače jim pravimo „hudiči“), kristjan ne dvomi. O tem mu govori vera. Syeto pismo stare in nove zaveze govori o njih. Zlasti iz evangelija vemo, da je Gospod govoril o njih in jih izganjal iz obsedencev. Toda kljub temu, da to verujemo, pogledajmo še, kaj so in kaj vemo o njih.

I. KAJ SO DEMONI IN KAJ VEMO O NJIH

Prvo, kar nas uči vera o demonih je, da so in da so duhovi, torej bitja, ki jih človek ne more s čuti zaznati in ne z umom spoznati. Kar more človek ugotoviti je to, da imajo hudobni duhovi večjo moč kakor on, katere večkrat z naravnimi zakoni ne moremo razložiti in s katero mu navadno tudi škodujejo.

Kaj vemo o demonih izven razodetja?

Narodi, ki so stali izven razodetja, so prišli deloma po umskem sklepanju do ugotovitve, do so Moči in Sile, ki pre-

kašajo človekove moči in delujejo v njegovo škodo.

Poleg sklepanja iz učinkov pa je ostal pri vseh narodih vsaj še meglen spomin na hudobne duhove iz razodetja v raju, kjer je prišel človek prvikrat v stik z njimi, seveda v svojo škodo.

To poznanje demonov se je tekom časa izmaličilo; dobilo je druge oblike; iz hudobnih duhov so postali poganski bogovi in boginje, ki jih je človek častil in oboževal, da bi si jih naklonil.

Kaj ve povedati o demonih razodetje?

Pod vplivom razodetja je ostala vera v hudobne duhove živa. Res nam stara zaveza ne govori mnogo o njih. Razlog je umljiv. Izraelci so bili zelo podvrženi malikovanju. Njihova zgodovina uči, da so ponovno odpadli od Boga in zabredli v malikovanje. Zato je bilo po božji postavi prepovedano napravljati kipe ali podobe Boga, angelov ali vodilnih osebnosti. Ker se kažejo demoni v silah, ki zbujajo v človeku strmenje in strah in ker so razni, po njih povzročeni pojavi, silnejši od običajnih božjih posegov, je bilo pričakovati, da bodo Izraelci te demonske Moči častili po božje in tako odpadli od Boga. Iz tega razloga sveto pismo stare zaveze ne govori o demonih.

Mnogo več pa nam pove o njih nova zaveza, evangeliji, pisma apostolov in skrivno razodetje. O tem ni treba obširnejše govoriti. Vsak sam naj poišče v svetem pismu nove zaveze odgovarjajoča mesta in naj jih prebere. Pričal se bo, kako so Gospod in njegovi apostoli resno vzeli bivanje satana.

Kaj pa zgodovina?

Kršćanstvo je v prvih stoletjih in še v srednjem veku verovalo v demone in njih delovanje med ljudmi. Cerkev je celo tedaj razglasila bivanje demonov za versko resnico in učila, da so odpadli angeli. Ko jih je Bog ustvaril, so bili dobri, pozneje pa so postali hudobni po svoji volji. Toda s prosvitljenstvom (racionalizmom), ki je učil, da je le to, kar zazna človek s svojimi čuti in doume s svojim razumom, pa je začela vera v hudobne duhove pešati. Prosvitljenstvo je učilo, da je vera v demone nekaj nesmiselnega in modernega človeka nevrednega.

Ta vpliv se je razširil med vsemi sloji in je zajel tudi bogoznance, ki so vedno manj pisali o hudobnih duhovih. Večinoma so se omejili le na to, da se odpadli angeli prizadevajo pridobiti človeka, in ga zapeljujejo v greh. O kakem drugem delovanju demonov bogoznanci niso učili.

Čeprav se danes vera v delovanje hudobnih duhov tudi izven območja greha prebuja, so teologi še vedno skromni in previdni v svojih izjavah, ker se še danes niso otesli prosvitljenstva.

Kaj vemo o demonih?

Čeprav smo že zgoraj na kratko omenili nauk Cerkve o hudobnih duhovih, se mi zdi vendar potrebno nekoliko poglobiti in razširiti naše poznanje o njih, zlasti zato, da lažje razumemo odnose med hudobnimi in dobrimi angeli ter človekom.

Tako demoni, kakor dobri angeli, so bili nekoč tovariši. Oboji so bili ustvarjeni od Boga, da bi mu služili. Oboji so duhovna bitja. Oboji so bili po svoji naravi v začetku dobri. Oboje je obdaroval Bog z izrednimi naravnimi in nadnaravnimi darovi. Dal jim je mnogo bolj

jasno spoznanje in mnogo bolj odločno voljo, kakor ju ima človek, kajti pri spoznavanju in hotenju jih ni oviralo telo in prav nič niso bili navezani na posredovanje čutov.

Ker jih je Bog kot angele ustvaril za službo sebi, jim je tudi odkazal razne naloge v stvarstvu. Angeli so bili namreč ustvarjeni pred vidnim stvarstvom, toda ne izven časa, tudi ne izven prostora, temveč v njem, vendar tako, da niso vezani na čas in prostor tako, kot je vezan človek.

Tudi angele je hotel osrečiti Bog z večno srečo. Toda sami so se morali odločiti zanjo ali proti njej. Tedaj so bili še svobodni in so se mogli odločiti za dobro ali slabo, za Boga ali proti njemu. Vemo, da se je en del angelov od-

ločil proti Bogu. Ni hotel sreče od Boga, marveč je hotel osrečiti sam sebe. Drugi angeli pa so se odločili za Boga; in zato so prejeli od njega plačilo. Hudobne je pahnil Bog iz nebes, dobre pa je pridržal pri sebi.

Pomniti pa moramo glede angelov, tudi hudobnih, da se je njihova volja odločila proti Bogu enkrat za vselej, popolnoma in nepreklicno. To se pravi, kakor se dobri angeli ne morejo več odločiti proti Bogu, tako se hudobni ne morejo več odločiti za Boga, to se pravi, ne morejo več preklicati svojega enkratnega sklepa. Drugo, kar moramo vedeti je, da je ostala narava tudi hudobnih angelov še vedno dobra; oni so še vedno angeli; Bog jim ni vzel ne njihove narave, ne njihovih sposobnosti in naravnih darov, ne njihovih nalog in oblasti, ki jim jih je izročil po stvarjenju. Samo njihova volja je postala hudobna in svoje sposobnosti in moči ne uporabljajo v čast božjo in blagor človeštva, marveč v njegovo škodo. Končno moramo vedeti, da morejo angeli torej tudi hudobni duhovi, delovati le toliko, kolikor jim dopusti Bog. (Preberimo zgodbo o Jobu, pa bomo videli vse to, kar smo doslej povedali, potrjeno.)

II. ČLOVEK IN DEMONI

Za razumevanje odnosov med satanom in človekom, je potrebno pojasniti nekatere stvari.

Položaj človeka v stvarstvu

S padcem dela angelov je bil načrt, ki ga je imel Bog z njimi, prekrižan. Sledil mu je drugi. Bog je sklenil (od vekomaj, ker je že od vekomaj vedel za odločitev angelov, pa tudi človeka) ustvariti bitje, ki bi bilo sicer tudi duhovno, pa ne zgolj duhovno. Imelo naj bi tudi

telo. Povezano naj bi bilo tesneje s snovno naravo. Tako naj bi bilo telo posrednik med snovnim stvarstvom, pa tudi nekaka ovira popolnejšega spoznanja in popolne svobodne volje. Prav zaradi telesnosti je človek mnogo bolj odvisen od časa in prostora, kot angeli. Telesne težnje in slaba nagnjenja so po izvirnem grehu postala še močnejša.

Bogoznanci domnevajo, da je Bog hotel, da bi prestole, ki so postali po padcu angelov prazni, zasedel človek, ki se pa mora seveda zopet sam svobodno odločiti, ali hoče slediti volji božji in pomagati uresničiti njegov načrt ali ne.

Človek med angeli in demoni

Človek mora torej prestati preskušnjo. Pri tem gre za to, da se človek odloči, ali hoče srečo iz božjih rok, to je, ali hoče priznati Boga za svojega Gospoda in mu v svojem življenju služiti, ali pa hoče služiti sebi in biti sam svoj osrečevalec in tako svoj bog.

V času te preskušnje spremljata človeka dva angela: eden je dober, drugi hudoben; eden si prizadeva človeku pomagati k pravi odločitvi, voditi ga k Bogu, drugi pa si prizadeva svetovati mu tako, da se odloči zase (pravzaprav zanj), torej proti Bogu.

Del dobrih duhov ali angelov je dobil od Boga nalogo varovati človeka. Ker je imel človek po izvirnem grehu oslabiljeno spoznanje in voljo in ker je bil izpostavljen zapeljevanju hudobnih duhov, je dobil del angelov od Boga nalogo, naj človeka podpirajo in mu svetujejo. To vrše angeli varuhi; tako naruč imenujemo dobre duhove, ki jih je Bog dal človeku za spremljevalce, varuhe in svetovalce, toliko časa, dokler ne pride duša v nebesa ali pa pekel. Ko pride duša človeka, ki ga varuje v

nebesa in zasede prestol, je naloga angela opravljena.

Vsak človek pa ima še drugega spremljevalca — hudobnega duha, ki vrši nasprotno nalogo, kakor angel varuh. Vendar pa nima hudobni duh nobene-ga neposrednega vpliva na človekovo voljo. More pa, ker pozna njegova nagnjenja, pridobljene in podedovane lastnosti, mnogo bolj kot jih pozna človek sam, s precejšno gotovostjo sklepati, kako se bo odločil. In ker ima oblast tudi nad okoliščinami, v katerih človek živi (tako nad neživo naravo kakor nad ljudmi, ki so se mu izročili), more vplivati na človeka, kolikor ta sam v to privoli.

Zelo olajša hudobnim duhovom njihovo delo tudi hrepenenje človeka po popolni sreči, ki jo hoče doseči sam, neodvisno od Boga. Človek čuti svojo ne-moč, obenem pa tudi neutešljivo željo po moči in oblasti, kakor jo je imel v raju. Zato si prizadeva (posebno danes v dobi tehničnega napredka z veliko energijo in doslednostjo) izgubljeno oblast osvojiti. Tega hrepenenja se posluži tudi satan, ki vabi človeka, tako kakor je vabil prve starše ali Gospoda v puščavi, ter mu obeta moč in oblast, če ga prizna in se mu podvrže. Kaj rado se zgodi, da se da človek premotiti. Pozabi na svarilo Gospoda, ki pravi, da je hudič bil in bo ostal lažnik, pa se mu posreči za ceno varljive sreče na zemlji.

Tako je torej človek po svojem položaju, ki mu ga je določil Bog na preizkušnji med dobrim in zlom, med Bogom in satanom, toda ne kot predmet, za katerega se borita, marveč kot svobodna osebnost, ki more in mora sam, popolnoma svobodno odločiti se za enega ali drugega.

Dr. Franc Mihelčič, Avstrija

Zgodba o angelu varuhu

„Bilo je meseca januarja 1958, pred 5 leti. Vračala sem se z vlakom iz bližnjega mesta domov. Moja sorodnica me je pričakovala na postaji. Komaj pa sva se bili nekaj metrov oddaljili od postaje, mi spodrsne na ledeni cesti in že sem ležala na tleh. V tem hipu pridrvi izza ovinka težko obložen voz, namenjen na postajo. Oj groza! Sorodnica mi ni mogla hitro pomagati na noge, sama tudi nisem mogla vstati, a voz ni bil več kot dva metra oddaljen od mene. Človeško sodeč bi morala biti v prihodnjem trenutku že pod konjskimi kopiti. Z bliskovito naglico mi šine tolažljiva misel v glavo: mladenič, ki poriva konja vstran, mi bo že pomagal. In res. Konja z vozom vred sta šla srečno mimo mene.

Sorodnica mi pomaga vstati in nato nadaljujeva svojo pot. Sprva molčiva pod močnim vtisom izrednega doživljanja. Polagoma se nam živci pomirijo in se začneva pogovarjati o prestani nevarnosti. Ko omenim, da sem se čutila varno ob pogledu na mladeniča, ki je bil ob konjih, me sorodnica pogleda vsa začudena in vpraša: „Kakšnega mladeniča? Saj ni bilo žive duše izven voznika, sedečega na vozu!“ No, sedaj je bilo presenečenje na moji strani, saj sem bila vendar razločno videla oba: voznika na vozu in mladeniča ob konjih. Ko pa je sorodnica odločno zanikala navzočnost zadjega, sem prišla do prepričanja, da moj rešitelj ni bil nihče drug, kakor moj ljubi angel varuh, ki se mu zaupno priporočam vsako jutro in vsak večer in kadar se podam na pot. Odslej ga hočem še pristrčneje častiti in se še z večjim zaupanjem priporočati njegove-mu varstvu.“

Drevo mora rasti, kjer je bilo vsajeno

Gospod, na cedilu nas pusti znanje botanike, ko skušamo določiti, kam naj uvrstimo gorčico, ki je podobna Tvojemu kraljestvu. V naših deželah je gorčica enoletna rastlina, ki spada v isto družino kot zelje, ki nikoli ne zraste v drevo. Izvedenci nam vedo povedati, da se črna gorčica v Palestini more razviti v nekaj grm. Ti pa govoriš o drevesu, kjer si naredi ptiči svoja gnezda, in ki se je razvilo iz malega semena. To mi zadostuje. Poznam na stotine takih dreves. Toliko me zanima vrsta Tvoje gorčice, kakor vedeti, v katero vrsto je spadalo skrivnostno drevo zemeljskega raja, ali s kakšnega lesa je bil Tvoj križ. Rad bi opazoval drevesa v gozdovih, v parkih, po vrtovih, po avenidah, na pokopališčih, pa vrbe žalujke in stoletne hraste. Rab bi vsaj malo doumel tisto Tvojo modrost, ki jih je ustvarila.

Saj vem, kaj iščemo pri njih: sence, kačar pripeka sonce; včasih pa vsaj malo kritja pred hudimi nalivi, pa goriva za peč proti mrazu, desk za novo opravo; pa tudi za okras pokrajine. Pa je drevo še nekaj več kot samo potrpežljiv služabnik, in še nismo omenili, da se njegov les predeluje v papir in da končno na drobno zrezan daje vžigalice in zobotrebece.

Drevo je predvsem nekaj stalnega. Ne potuje kakor žival. Ostane na mestu, kamor je padlo njegovo seme. Včasih samevajo v globokih razpokah razvalin, ali na navpičnih strminah vratolomnih prepadov. Ni jim bilo dano izbrati si ali spremeniti svoje mesto. Neke vrste izvorni padeč je odločil vso njegovo prihodnost, ko je padel zreli sad na zemljo, ali kamor je njegovo drobno semence na lahnih krilih zanesel vrtinec vetra. Drevo mora rasti in umreti, kjer je našlo zemljo. Ni mu dovoljeno nomadsko potovanje s kraja v kraj. Prav to najbrž dela vtis zakoreninjenja. Veličastvo gozdov, to veličastvo, ki osvaja celo najmlajše, nima drugega vzroka, kot mirna množica, ki obstoja že stoletja; kjer vsako drevo zavzema isti svoj kos zemlje do smrti in še po smrti.

Gospod, jaz nisem drevo, ampak človek in bi rad vprašal, kaj je hotel reči, oni slepec, ki si ga ozdravil, ko je dejal, da vidi ljudi, ki hodijo kot drevesa. Prav zares nisem prav nič podoben drevesu, ker se premikam v prostoru; vendarle sem mu strašno podoben, ker sem tudi jaz navezan na čas. Moj rojstni dan, moja starost, stoletje, v katerem živim... V vse to sem padel brez usmiljenja kot seme z drevesa na zemljo. Sem v času kot plošča, ki ne more krožiti. Moram sprejeti, uporabiti in z dobro voljo presnovati, kar mi nudi moja doba.

Gospod, bojim se vseh izgovorov in vseh tistih pridigarjev, ki preklinjajo stoletje v katerem živimo in se zamani vračajo v preteklost, ki je že minila, ali v prihodnost svoje domišljije. Kako naj pomagam reševati svoje sodobnike, če nimam vere vanje? Kaj koristiti z Jobom preklinjati dan svojega rojstva? Take kletve samo otežujejo vklju-

čenje v dobo, ki je moja, zakaj Ti si mi jo izbral, kot si izbral zemljo želodu. Vem, da mi lahko sprejeti, česar nismo mogli sami izbrati. Vem, kako močan je v nas gon po selitvi. Ker se pa ne moremo izogniti dobi, v kateri živimo, skušamo dati ji čim manj. Zagrenjeni se staramo. S svojo ljubeznijo ravnamo, kot da bi bila kapital, ki se prenese v tujino in živimo polni nevolje.

Z velikim občudovanjem opazujem, kaj vse zmore v zemljo zakoreninjeno drevo izvleči iz nje. Naši znanstveniki še niso mogli doumeti čuda skrivnostnih kemičnih laboratorijev skritih v koreninah dreves. Palma prideluje olje, jelka smolo, kavčukovo drevo kavčuk, pa kafein, tenin in kokain ter nikotin; vse to so pridobili s skupne zemlje po čudežu potrpežljivega in tihega izbora.

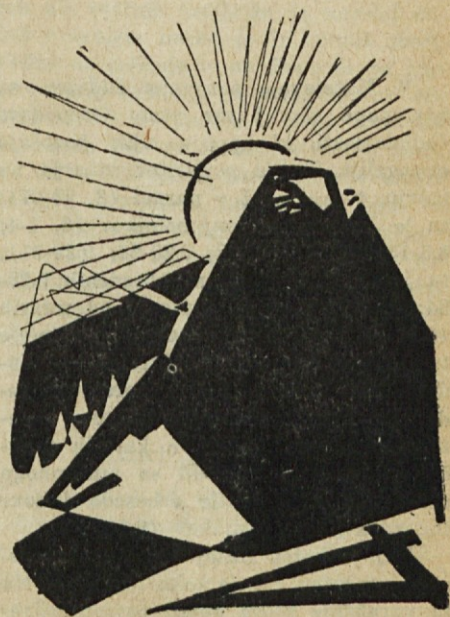
Gospod, ali ni moja naloga v času, v katerem živim, podobna? Zelo lagodno je izjavljati, da v naši dobi manjka nesebičnosti, ni smisla za žrtve, za spoštovanje, za disciplino, za vero. Toda tega nikoli niso imele surovine same po sebi, vse je bilo treba šele predelati in pridelati. Naša naloga je, vse to pridobiti iz brezoblične mase, vse redke čednosti in popolnosti. Tudi mi moramo najprej najti svoje mesto v času, resnično ga ljubiti, ga razumeti in imeti vero vanj. Da so bile druge dobe bolj rodovitne kot ta, v kateri si mi določil živeti... jaz ne vem ničesar in se sprašujem, če ima to kakšen pomen. Pa če tudi ima kakšen smisel, sedaj zame ni važno. Ne morem potovati v času; ker gre čas vedno z menoj, se vedno srečujeva, kot gibanje planeta ne omogočuje drevesu ostati stalno na mestu, ki mu je bilo določeno.

Gospod, mogoče preveč pozabljamo, da imamo svete dolžnosti s svojo dobo in s svojimi sodobniki. Je že malo pre-

pozno priporočati dobroto Tamerlenku, ali umerjenost Aleksandru Velikemu; prav tako pa je še prezgodaj za krstistih, katerim še nisi dal življenja. Samo sedanjost je polna nujnih dolžnosti. Če me nadlegujejo sosedje, se morem odpeljati na drug kraj. Je to resnično potovanje v prostoru. Toda kadar mi je v nadlego stoletje, ga ni sredstva, da se mu umaknem, razen v snu. Pa ta umik dejansko ničesar ne odpravi, ker ni resnična možnost.

Pa še nekaj je, Gospod. Z mesta, kjer raste drevo, so vsi drugi izključeni. Prostor daje možnosti za monopole. Ko pa jaz zasedem del časa, si ga ne osvojim. Celo človeštvo ga deli z menoj. V prostoru morem imeti sosed. V času sem si pa sosed jaz sam.

(Po Pirre Charles S. J. — B. K.)

Za gorskim govorom sledi po Matejevem evangeliju seznam Gospodovih čudežev. Na ozkem prostoru dveh poglavij — osmega in devetega — je natrpna cela vrsta poročil o čudežnih delih, ki jih je Jezus izvršil v Galileji. Evangelistu je šlo gotovo za to, da prikaže, kako je dejansko izgledala ona točka „galilejskega programa“, ki jo je bil napovedal z besedami: „In Jezus je hodil po vsej Galileji... in ozdravljaj je vsakršno bolezen in vsakršno slabost med ljudstvom“ (4, 23). Zato skoraj s prav istimi besedami na koncu zaključuje vsa ta poročila: „In Jezus je hodil po vseh mestih in vaseh... in ozdravljaj vse bolezni in vse slabosti“ (9, 35). To pa je tudi dokaz, da imamo tu pred seboj zaključeno skupino odlomkov, podobno kot je govor na gori in kakor se to sklada z Matejevim sistematskim načinom zlaganja evangeljske snovi.

ZNAMENJE BOŽJEGA OBISKANJA

V Matejevem seznamu čudežev so zastopane skoraj vse vrste Gospodove čudodelnosti, ki nam o njih poročajo evangeliji. Tu je pomiritev viharja na morju, torej čudež v naravi (8, 23-27); tu je šest ozdravljenj bolnikov (8, 1-4; 8,5-13; 8,14-15; 9,1-8; 9,20-22; 9,27-31); tu je dvoje ozdravljenj obsedenih 8,28-34; 9,32-33); tu je obujenje od mrtvih (9,18-26). Nekateri razlagalci štejejo tudi odziv cestinarja Mateja med čudeže, ker da je to čudež moralnega reda (9,9-13). Razen tega je treba omeniti kolektivne čudeže, o katerih poroča evangelist: „Privedli so mu mnogo obsedenih in izgnal je z besedo duhove in ozdravil vse bolnike“ (8,16).

Kaj je hotel Matej doseči s to razstavo čudežev, da se tako izrazimo, Na to vprašanje bomo dobili najzanesljive-

je odgovor, če si poprej odgovorimo na vprašanje, kaj čudeži v evangelijih vobče pomenijo. Ko to vemo, nam v zvezi s posebnim značajem in namenom prvega evangelija ne bo težko odkriti, kakšne posebne namene je imel Matej v našem primeru.

Evangeljski čudeži so predvsem znamenja Kristusove božje-kraljevske moči in oblasti!

Jezus je delal čudeže. Evangeliji naštevajo in bolj ali manj natanko opisujejo osemintrideset Jezusovih čudežev. O zgodovinski verodostojnosti evangeljskih poročil ni mogoče po pameti dvomiti. Evangelisti so bili resni in razsodni možje in poročajo o dogod-

kih, ki so jih bodisi sami videli ali pa so jim dali zadevne podatke drugi zanesljivi očividci, v prvi vrsti apostoli. Vsi poskusi racionalističnih in drugih kritikov, da bi dokazali neresničnost evangeljskih poročil o Jezusovih čudežih, oziroma da bi te čudeže na naravni način razložili, so se izjalovili.

Jezus je bil velik čudodelnik, medtem ko na primer Janez Krstnik, dasi največji „med rojenimi od žena“ (Mt 11, 11), ni napravil nobenega. Čeprav je imel Krstnik v prvih krščanskih časih velik ugled in mnogo učencev, nam ni znano, da bi mu kdo pripisoval čudeže. Razlog je pač v tem, ker jih ni bilo. Take vesti bi se brez težav razkrinkale kot lažnive. Pri Kristusu, kot vidimo, je vse to drugače. O njegovih čudežih so že v njegovem času, njegovi sodobniki, mnogo razpravljali. Vendar niti največji nasprotniki njegovih čudežev niso tajili. Ker jih niso mogli! Zato so bili prisiljeni poiskati drug izhod, da bi jim ne bilo treba vzeti nase posledic takega priznanja. Pripisovali so jih demonskim silam, češ „s poglavarjem, hudih duhov to dela“ (Mt 9, 34).

Jezusu ni bilo težko zavrnil takih podtikanj. Hudič ne bo delal čudežev v svojo škodo (Mt 12, 25-26) — kolikor se seveda sploh more govoriti o čudežih pri demonih. Pravi čudeži so namreč taka izredna, čutno zaznatna in naravne sile presegajoča dela, ki jih more storiti samo Bog. Take moči in oblasti pa Bog satanu gotovo ni podelil. Je tudi ne more. Zakaj pravi čudeži niso samo izraz božje vsemočnosti nad prirodnimi silami in njih zakoni, temveč tudi znamenja božjega vrhovnega vladarstva nad svetom. Dati takšno moč satanu bi se reklo, dati mu moč, da zruši božje vladarstvo na zemlji. Saj bi bilo v tem primeru človeku odvzeto zadnje in naj-

zanesljivejše znamenje za razpoznanje božje vsemočnosti, pravičnosti in previdnosti ali vladarstva na svetu.

KDO DELA ČUDEŽE?

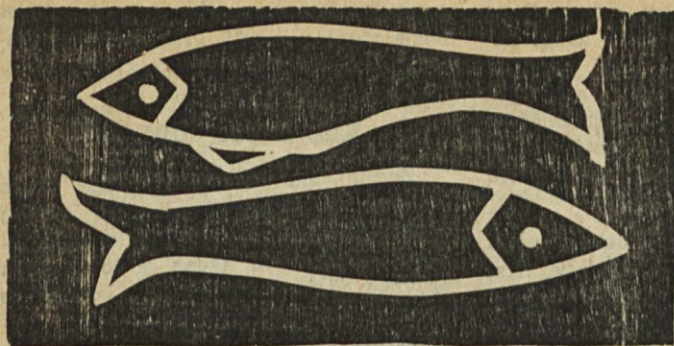
Zaradi tega si Bog pridržuje pravo čudežno moč in oblast. Ako pa jo kdaj podeli kaki stvari, jo podeli le toliko in takrat, kolikor in kadar je to njegova najvišja volja, to se pravi, kolikor to služi namenom njegovega božjega vladarstva.

Iz svetega pisma in zgodovine vemo, da Bog res podeljuje ljudem moč delati čudeže. Dasi je Bog sam poslednji smoter vseh čudežev, vendarle daje tudi človeku, prav zato, ker mu daje delež na svojem božjem vladarstvu, včasih izredno moč, da vrši prava čudežna dela. Toda človek tega nikoli ne dela v svojem imenu. Še nikdar ni bilo slišati, da bi kak pravi čudodelnik, prerok ali svetnik trdil, da je naredil čudež v svojem imenu in iz lastnih moči. Vedno se sklicuje le na Boga in na njegovo moč, vedno se zaveda, da vrši čudeže le kot pooblaščenec božji, kot slu-ga božjih načrtov in orodje božjih moči.

Vsi pravi čudeži torej stoje v službi božjega kraljestva na zemlji. Zato so to v prvi vrsti znamenja božje kraljevske moči in oblasti, bodisi izvirne ali podeljene. Ako Bog sam dela čudeže, razodeva svoje božje-kraljevsko moč in oblast neposredno, ako jih dela po stvarih, se razodeva njegovo vladarstvo posredno.

ZAKAJ SO ČUDEŽI?

Oč tod si ni težko ustvariti pravo sodbo o Jezusovih čudežih. Jezus Kristus je pravi Sin božji, ki se je učlovečil in ga je Oče nebeški „postavil za dediča vsega ter nosi vse z besedo svo-

*S petimi hlebi in z
dvema ribama je
Kristus čudežno
nasitil več tisočo
množico ljudi*

je moči“ (Hebr 1, 2-3). V Kristusu je prebivala polnost božje moči in oblasti. Njegova človeška narava je imela instrumentalno moč za vse čudežne spremembe, ki so v skladu s ciljem učlovečenja, a to je: obnova vsega, kar je v nebesih in kar je na zemlji. To pa se z drugimi besedami pravi, da so vsi Kristusovi čudeži izraz in dokaz njegove božje-kraljevske moči in da vsi njegovi čudeži stoje končno v službi njegovega mesijanskega ali božje-kraljevskega odrešitvenega poslanstva. „Da boste pa vedeli,“ govori Kristus Judom pred mrtvoudnim bolnikom, „da ima Sin človekov oblast, na zemlji odpuščati grehe — reče tedaj mrtvoudnemu — vstani, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom!“ (Mt 9,6).

Da, Kristusovi čudeži stoje v službi njegovega božjega odrešitvenega poslanstva. Ko smo to ugotovili, smo pravzaprav odprli novo stran v knjigi Gospodovih čudežev. Ako so namreč evangelijski čudeži znamenja Kristusovega poslanstva na svet, tedaj niso le izraz razodetja božje moči, temveč tudi znamenja, da „je Bog obiskal svoje ljudstvo“.

Sicer je res, da so vsi pravi čudeži znamenja božjega obiskanja. Po čude-

žu se človeku na izreden način javlja božja navzočnost in božja dejavnost. Ta izredna božja dejavnost, ki se javlja izven običajnega okvira vzročnosti, nepokvarjenega človeka pretrese. Z elementarno silo zbudi v njem zavest, da je Bog blizu. „Zares, Gospod je na tem kraju,“ vzklika očak Jakob, „in jaz nisem vedel“ (1 Mojz 28, 16). Vendar so najpopolnejša znamenja božje navzočnosti in božjega obiskanja — Kristusovi čudeži. Že samo Kristusovo učlovečenje in bivanje na zemlji pomeni uresničenje nepojmljivo vzvišene oblike božje navzočnosti. Kristus je bil kot Sin božji poslan od Očeta na svet, njegov pojav na svetu je pojav božjega poslanstva, božjega obiskanja.

So pa Kristusovi čudeži znamenja božjega obiskanja v dvojnem smislu. So znamenja božjega obiska, ki prinaša ljudem odrešenje, svobodo otrok božjih, pa tudi znamenja obiska, ki jih stavi na preizkušnjo.

ČUDEŽNI DELAVNIK

Kristusovi čudeži so veličastna znamenja božje dobrote. V njih se razodeva vse presegajoča Kristusova ljubezen

in usmiljenje. To je gotovo prva in najbolj vidna značilnost Gospodovih čudežev. Oglejmo si samo en Jezusov čudežni delavnik, kakor nam ga opisuje naš evangelist. Ko se Jezus vrača z gore, kjer je imel svoj veliki gorski govor, pristopi k njemu gobavec, pade predenj in prosi: „Gospod, če hočeš, me moreš očistiti.“ Jezus stegne roko, se ga dotakne in reče: „Hočem, bodi čist“ (8, 3). Ko pride v Kafarnaum, pristopi k njemu stotnik in prosi za svojega mrtvoudnega služabnika, da ga ozdravi. „Pridem in ga ozdravim“, obljubi Gospod (8,7). Ko dospe do Petrove hiše in stopi v stanovanje, vidi bolno Petrovo taščo, ki leži v mrzlici. Tudi to taško ozdravi. No, za ta dan bo dovolj, bi mislili. Kaj še! Čujmo, kaj pravi evangelist: „Ko pa se je zvečerilo, so mu privedli mnogo obsedenih, in izgnal je z besedo duhove in ozdravil vse bolnike“ (8,16). A da zvemo, iz kakšnih nagibov in v kakem duhu je Kristus vršil vsa ta čudežna ozdravljenja, dostavlja sveti Matej: Zato je ozdravljaj, „da se je spopolnilo, kar je bilo rečeno po preroku Izaiju, ki pravi: Ta je prevzel naše slabosti in nosil naše bolezni“ (Mt 8, 17).

Res, Kristusovi čudeži so velika dela Kristusove ljubezni usmiljenja, samarijanske pomoči, kakor je bilo vse njegovo življenje veliko delo usmiljenega božjega Samarijana za rešenje človeštva. Njegovi čudeži so res znamenja, da je Bog na poseben način obiskal človeštvo.

ŠE DRUGA STRAN ČUDEŽEV

Toda Kristus sam odkriva še drugo stran svojih čudežev. V odlomku, ki

govori o ozdravljenju stotnikovega služabnika (8, 5-13), čitamo, kako se Gospod začudi nad globoko vero pogankega stotnika, in kako potem pravi: „Resnično, povem vam, tolike vere nisem našel v Izraelu! Povem vam pa, da jih bo veliko prišlo od vzhoda in zahoda in bodo sedli za mizo z Abrahamom in Izakom in Jakobom v nebeškem kraljestvu, otroci kraljestva pa bodo vrženi ven v temo; tam bo jok in škripanje z zobmi“ (8, 10-12).

Tu je pač jasno povedano, za kaj končno gre pri Jezusovih čudežih. Kristusovi čudeži so znamenja njegovega odrešitvenega vladarstva, znamenja, ob katerih se ločijo pota na levo in desno, v vero ali nevero, v večno življenje ali v večno zavrženje. Njegovi čudeži so tudi velika znamenja, postavljena človeku za preizkušnjo. In evangelist Matej razglablja v pričujoči razpravi o čudežih v skladu s celim ustrojem in namenom svojega evangelija — ravno to vprašanje, namreč, kako je zadevno preizkušnjo prestalo judovsko ljudstvo. In ravno tu, v odlomku o poganskem stotniku in njegovem služabniku že za trenutek odgrne zaveso in nam pokaže v daljavo svojega evangelija, v končno rešitev tega vprašanja. Že tu ugotavljaj, da judovski narod znamenj božjega obiska ni razumel. Spodtaknil se je ob njih. Zato bo zavržen, medtem ko bodo pogani od vzhoda in zahoda sedli za mizo v nebeškem kraljestvu.

Kristusovi čudeži so najglasnejši poziv za vstop v božje kraljestvo. „Ako jaz z božjim Duhom izganjam hude duhove, je torej k vam prišlo božje kraljestvo“ (Mt 1p, 28). Matej s svojo zbirko čudežev zbira gradivo za dokaz, da judovski narod na ta prihod božjega kraljestva ni bil pripravljen. Judje so svojo preizkušnjo slabo prestali.

Ako pregledujemo v tej luči čudeže v osmem in devetem poglavju, vidimo, da je treba razlikovati tri vrste gledalcev Gospodovih čudežev.

Tu so najprej poedinci. Med njimi so Jezusovi čudeži dosegli gotovo lepe uspehe. Kdo bi se ne čudil stotniku, s kakšno vero prihaja Gospodu nasproti. „Reci le z besedo in moj služabnik bo ozdravljen“ (8, 8). Kdo bi ne občudoval mitničarja Mateja, poznejšega evangelista, kako se odzove Kristusu. Mimogrede ga Jezus pokliče, ko je sedel pri svoji mitnici: „Hodi za menoj!“ In vstal je ter šel za njim (9, 9). Ali krvo- točna žena, ki se je skrivaj dotaknila robu njegove obleke, misleča sama pri sebi: „Ako se dotaknem le njegove obleke, bom ozdravela“ (9, 21). To so kar sijajni zgledi, kako dobro so nekateri sprejeli milost, ki se jim je ponujala ob pogledu na Jezusova čudežna dela.

Žal so to bili le nekateri. Toda poglejmo drugo vrsto gledalcev. To so množice. O njih je treba reči, da so kazale veliko zanimanje za Jezusove čudeže. Evangelist piše: „Čudile so se množice, govoreč: Nikoli se ni videlo

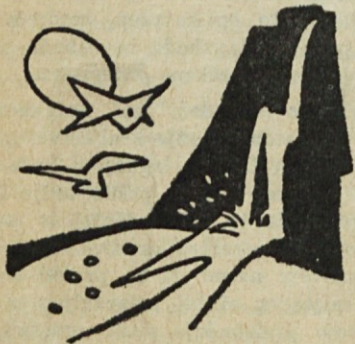
kaj takega v Izraelu“ (9, 3.). Tako so vzklikale. Vendar pa to niso bili valovi navdušenja, ki bi prihajali iz globin duše in vere, temveč so bili bolj izraz zunanjega vetra, izraz trenutnega razpoloženja, kakor je pri množici navada. Malo kasneje bo Kristus povedal svoje mnenje o množicah. So „kakor ovce, ki dobne so torej zemlji, ki ni od nikogar. nimajo pastirja“, bo rekel (9, v6). Po- Kdor trenutno stoji na njej, temu pri- pada.

Ali, tu je še tretja vrsta gledalcev in opazovalcev Gospodovih čudežev. To so pismouki in farizeji — voditelji na- roda. To je glava in mozeg naroda, nje- gova elita in cvet. Zelo važno bo torej zvedeti, kako so se ti obnašali in ob- nesli ob čudežih — znamenjih božjega obiskanja.

Evangelist Matej nam daje o tem tri slike. Prvo ob ozdravitvi mrtvoud- nega (9, 1-8). Tu pismouki „v srečo zlo mislijo“ zoper Jezusa, češ da govori bogokletno. Potem nas opozarja na fa- rizeje. Ob priliki Matejevega poslovil- nega obeda Jezusa glasno obsojajo, dasi obrnjeni proti njegovim učencem (9, 11). In tretjič, prav na koncu, ob zad- njem čudežu v tem izboru. Tukaj po- stavi Matej tako rekoč zgotovljeno fo- tografijo o farizejih. Pove nam, kako so se končno opredelili nasproti Kristu- su in njegovim čudežem. „Farizeji pa so govorili: S poglavarjem hudih duhov izganja hude duhove“ (9, .4).

S tem stavkom Matej stvarno kon- čuje svoj izbor Jezusovih čudežev. To je končni račun in zaključek njegovega razmotrivanja v tem krogu odlomkov. Matej ne pove svojega mnenja. Samo dejstvo postavlja pred nas. In to dej- stvo je trdo, pa tudi zgovorno.

Dr. Jakob Aleksič

ZAKAJ NAJ VERUJEMO?

Vsak pameten človek prizna, da je v vsem vsakdanjem življenju večinoma odvisen in navezan na pričevanje drugih. Zakaj ne bi torej na podoben način sprejel nauka, da je krščanstvo dar, katerega nam je Kristus prinesel od Očeta na zemljo? Razlika med pričevanjem ljudi in božjim pričevanjem, Kristusovim naukom, je v tem, da prvo utemeljimo z vidnimi dokazi, medtem ko nadnaravnosti krščanstva ne moremo podpreti z matematičnimi formulami in laboratorijskimi poizkusi. Zadnji odločujoči razlog, da sprejmemo neko resnico kot razodeto, je ta: **ker jo je Bog razodel**. In to tudi, če je v svoji omejenosti ne moremo popolnoma doumeti.

Vprašanje in odgovor

Gornje vprašanje bi bolje in pravilneje takole oblikovali: Kateri dokazi pričajo, da je Kristus res Sin božji in da je njegova Cerkev božjega izvora? Kdor bi bil pripravljen sprejeti dokaze za to, bi se moral najprej otresti vseh predsodkov. Potem naj bi ponižno in vztrajno preučil dokaze. Med dokaze, da je Kristus Sin božji in da je Cerkev božja ustanova, štejemo čudeže, med temi zlasti Jezusovo vstajenje, izpolnjene preokbe, izredno svetost in neoporečnost Kristusovega življenja, vzvišenost njegovega nauka, hitro širjenje krščanstva, nepremagljivost Cerkve — kljub tolikim

preganjanjem, pričevanje mučencev, življenje svetnikov in družbene spremembe, s katerimi je krščanstvo postopoma prekvajalo človeštvo.

Verjamemo, da Avstralija gotovo je, čeprav je sami morda nismo obiskali; verjamemo, da sta živela Cezar in Napoleon, čeprav sta že davno umrla. In tako verjamemo še toliko drugim poročilom. Vse to verjamemo, ker so nam tako drugi povedali ali zapisali. Toda včasih se ljudje lažejo. Ali je zato že upravičeno zdvajanje nad trdnostjo in zanesljivostjo človeškega pričevanja in posploševanja laži na vse ljudi? Prav gotovo, da ne. To bi bilo isto kot osporavati moč očividčevega pričevanja zgolj iz razloga, ker so nekateri kratkovidni ali ne ločijo barv. Zanimivo je, da prav tisti, ki najbolj glasno oznanjajo, da ne verjamejo ničesar, razen tega, kar so sami dognali in preizkusili, po drugi strani govore in se opirajo večinoma na to, kar so slišali, kar so jim drugi posređovali, in na to, kar so sami izsledili in dognali. Gradijo na avtoriteti, ugled tistega, ki jim je kaj sporočil, kar je čisto razumljivo. Vsak napredek bi zastal, če bi npr. znanstveniki ne verjeli izsledkom prednikov in bi hoteli vse od začetka sami preiskati in dognati. Na svetu ni zgodovinarja, da bi imel čas in na razpolago vse dokumente v pregled, zato si podatke prejšnjih zgodovinarjev enostavno prilasti in vsi priznajo tako pisano zgodovino za verodostojno. Noben zdravnik ne razišče sam sestavo vseh in posameznih zdravil. V upravičeni in utemeljeni dobri veri jih bolniku predpiše in tako dejansko redno povzroče zboljšanje in ozdravljenje. In še: kateri zemljepisec je obiskal vse tiste kraje, ki jih opisuje? In še in še.

J. Re.

PROSLAVA 1100-LETNICE SV. CIRILA IN METODA

Ljubljanska nadškofija in mariborska škofija sta proslavili 1100-letnico prihoda slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda v nedeljo, 7. julija.

Slavnosti so bile omejene le na cerkve. Središče slavnosti ljubljanske nadškofije je bila cerkev sv. Cirila in Metoda za Bežigradom. Od 29. junija je bila slovesna devetdnevica, h kateri so bile povabljene vse ljubljanske župnije po temle vrstnem redu: 29. junija stolna župnija, 30. junija: dekanija Ljubljana-okolica, župniji Koseze in Dravlje, 1. julija: sv. Jakob in Marija Pomočnica na Rakovniku, 2. julija: Trnovó in Vič, 3. julija: sv. Frančišek v Sp. šiški, 4. julija: sv. Peter in vse podružnice, 5. julija: Marijino oznanjenje, 6. julija: sv. Družina-Moste, štepanja vas in župnija sv. Terezije-Kodeljevo, 7. julija: slovesna sv. maša. Zvečer pa je proslavila svoja zavetnika domača župnija.

Vsa devetdnevica je bila posvečena osnovni misli: Ohranimo zaklad žive vere, da ne pozabimo, od kod smo doma.

Priorišče mariborske škof. proslave 1100-letnice prihoda sv. bratov Cirila in Metoda med Slovane pa je bila soboška cerkev. Očitno je imela cerkvena oblast namen, da se obhaja slovesnost kolikor se da v notranjosti panonskega ozemlja, kjer se je ohranilo slovensko prebivalstvo do današnjih dni.

Proslava v Murski Soboti je bila škofijska proslava za vso mariborsko škofijo, vendar so se župnije treh dekanij mursko-soboške, lendavske in ljutomer-

ske pripravile za to proslavo z devetdnevico.

Na praznik sv. bratov pa je bila vsa slavnost v Murski Soboti ob 10 dopoldne. Slovesnost je vodil mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik. Med pontifikalno sv. mašo so peli združeni pevski zbori pesmi v staroslovenskem besedilu.

LETOŠNJI NOVOMAŠNIKI

Na praznik sv. Petra in Pavla so bili v ljubljanski in mariborski stolnici posvečene v mašnike naslednji diakoni:

Iz jugoslovanskega dela goriške nadškofije:

Pirih Metod, rojen 9. 5. 1936 v župniji Lokovec, nova maša 7. 7. 1963.

Iz koprške apostolske administrature:

Iliaž Jože, rojen 4. 7. 1935 v župniji Podgrad, nova maša 7. 7. 1963.

Kastelic Ludvik, rojen 23. 11. 1925 v Hrušici, nova maša 30. 6. 1963.

Iz ljubljanske nadškofije:

Jakoš Anton, rojen 8. 6. 1928 v št. Rupertu na Dol., nova maša 30. 6. 1963.

Oblak Metod, rojen 7. 11. 1935 v Poljanah nad Škof. Loko, nova maša 30. 6. 1963.

Pernuš Viktor, rojen 17. 2. 1938 v Kranju, nova maša 30. 6. 1963.

Piber Vinko, rojen 5. 4. 1936 na Bledu, nova maša 7. 7. 1963.

Petrič Ivan, rojen 5. 3. 1938 v Vel. Laščah, nova maša 30. 6. 1963.

Sušnik Mihael, rojen 19. 9. 1935 v Gozdu, nova maša 30. 6. 1963.

Vegelj Vinko, rojen 31. 12. 1934 v Čatežu ob Savi, nova maša 30. 6. 1963.

Vidic Janez, salezijanec, rojen 7. 8. 1936 v Zg. Besnici pri Kranju, nova

maša 21. 7. 1963. **P. Peter Vrtačič, OFM**, rojen 6. 7. 1936 v Št. Jerneju na Dol., nova maša 30. 6. 1963.

Iz mariborske škofije:

Selčan **Leopold**, rojen 23. 10. 1938 v Frankolovem, nova maša 7. julija 1963. **Valdhuber Mihael**, rojen 11. 5. 1936 v Kamnici pri Mariboru, nova maša 7. 7. 1963. **Strniša Feliks**, rojen 11. 2. 1936, na Kapeli v Slov. Goricah, nova maša 14. 7. 1963. **Veleberi Izidor**, rojen 31. 7. 1937 v Bogojni, nova maša 30. 6. 1963. **Horvat Anton**, salezijanec, rojen 2. 4. 1936 v Beltincih, nova maša 11. 8. 1963. **P Avguštin Jug, OFM**, rojen 3. 3. 1936 v Studenicah, nova maša 30. 6. 1963.

Molimo za naše novomašnike in prosimo Boga, naj blagoslavlja njihovo delo v Gospodovem vinogradu!

IZ LJUBLJANSKE NADŠKOFIJE

Cerkvena odlikovanja. + Prelata dr. Franca Grivca je ob 60-letnici njegovega dela za cirilmetodijsko idejo, za zasluge za teološko znanost, zlasti za ekleziologijo, hagiografijo in cerkveno zgodovino sveta stolica imenovala za apostolskega protonotarja ad instar participantium — Za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja sta bila imenovana: **profesor dr. Janez Fabijan** ob vstopu v pokoj; od leta 1919 je poučeval dogmatiko na Teološki fakul-

Središče slavnosti ljubljanske nadškofije je bila cerkev sv. Cirila in Metoda

teti v Ljubljani; in profesor Matija Tomc, župnijski upravitelj v Domžalah, za zasluge v dušnem pastirstvu in na cerkveno glasbenem področju. — Za častnega konzistorialnega svetnika je bil zaradi zaslug za ljubljansko nadškofijo in njene ordinarije, zlasti v zadnjem času, imenovan Julij Slapšak, duhovnik ljubljanske nadškofije v Clevelandu.

Za voditelja adoratorjev je bil imenovan semeniški prefekt Marijan Smolik.

Zlatomašnik je letos tudi Jožef Krakar, duhovnik zagrebske nadškofije, beneficiat v Vogljah v župniji Šenčur.

Za oficiala nadškofijskega sodišča je bil imenovan stolni kanonik dr. Anton Čepon; Stanko Hribšek, SDB, je bil sprejet v kler ljubljanske nadškofije; p. Simon Čeh, OFM, je bil potrjen za kaplana v župniji Marijinega oznanjenja v Ljubljani.

Dne 24. marca 1963 je umrl na Brezjah p. Rupert Suhač, star 67 let, bivši definitor in gvardijan, na koncu kaplan na Brezjah; dne 30. marca 1963 je umrl na Rodici Franc Koželj, star 90 let. Rodil se je 14. septembra 1872 v Mengšu in bil po dovršenem semenišču kaplan v Sv. Križu pri Kostanjevici in v Šmarjetii, od leta 1910 do 1931 pa župnik v Zapogah. Zaradi slabega zdravja je bil upokojen in bival kot kurat na gospodinjski šoli na Mali Loki, po vojni pa na Rodici pri Domžalah. Pokopan je v Mengšu. Naj počiva v miru!

ŽALNE SV. MAŠE ZA SV. OČETOM JANEZOM XXIII.

Tudi v Gorici so po vseh cerkvah bile žalne sv. maše za pokojnim sv. očetom Janezom XXIII. Udeležile so se je višje oblasti, duhovščina in verniki.

Osebná naznanila: Györköš Štefan, župni uprav. v Kostrivnici in uprav. dekanijske Rogatec, je bil imenovan za soupravitelja pri Sv. Petru na Medvedjem selu; Jereb p. Remigij, upok. župnik vikar iz Ormoža, se je naselil v Slov. Bistrici; Kores Ivan, župnik v Selnici ob Dravi, je bil razrešen souprave župnije Sv. Marije v Puščavi; Oblak Janez, župnik pri Sv. Lovrencu na Pohorju, je bil imenovan za soupravitelja župnije Sv. Marija v Puščavi; Pučnik Anton, biseromašnik in župnik pri Sv. Petru na Medvedovem selu, se je odpovedal župniji in stopil v pokoj.

BOŽJA PREVIDNOST

Františkanski učenjak Duns Skotus je prišel nekoč mimo kmeta, ki je oral, pa obenem silno preklinjal. Menih ga posvari s pripombo, da si s tem samo škoduje in da ne bo božjega blagoslova. Mož je bil pa eden tistih, ki žive v zmoti, da se to kar je človeku namenjeno, nad njim tudi spolni. Odgovoril je: „Če je Bog določil, da bom pogubljen, mi nič ne pomaga ne molitev ne dobra dela; če je pa sklenil, da pridem v nebesa, bom prišel gori, četudi kolnem.“ Nato je duhovnik odgovoril: „Zdaj mi pa res ne gre v glavo, kako da orjete. Če je Bog sklenil, da bo njiva bogato obrodila, boste imeli dobro žetev, če orjete ali ne, če sejete ali ne. Če pa je v božjem sklepu, da ne boste nič pridelali, je pa zopet zastoj ves vaš trud.“ Zdaj ga pa zavrne kmet: „Brez oranja in brez setve ne bo nič.“ Ko ga zdaj duhovnik opozori, da je s tem svojo prejšnjo trditev na glavo postavil, se mu je začelo svitati. Oči so se mu odprle in je spoznal, kako napačno je prej sklepal.

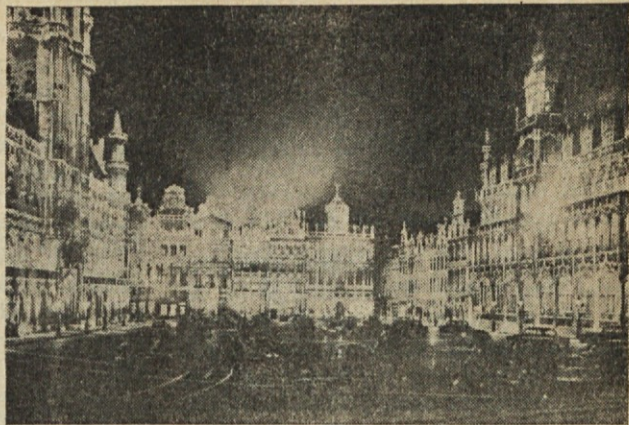
^v
SREČANJE

Z

RUSI

V

BRUSLJU

Na svetovni razstavi v Bruslju leta 1958, kjer je bil sovjetski paviljon eden največjih in kjer je Ruski katoliški center v Braslju organiziral v vatikanskem paviljonu svoj kotichek, smo se skozi pet mesecev srečavali z Rusi, ki so povečini že rojeni in vzgojeni pod komunističnim režimom.

Čeprav so njihovi uradni vodniki delali vse mogoče, da bi do teh stikov ne prišlo, je kljub vsem njihovim napotom več kot polovica sovjetskih obiskovavcev našla pot v vatikanski paviljon in okrog 3000 izmed njih je prišlo z nami v osebni stik. Uradna komunistična propaganda proti katoliški Cerkvi in Vatikanu se je v našem primeru pokazala kot dvorezen meč: ti ljudje so slišali in čitali toliko očitkov proti katoliški Cerkvi, da sedaj niso mogli, da ne bi sami pogledali od blizu, kakšen je ta „zmaj“, ki se ga njihov režim tako boji.

Poklic in starost obiskovavcev

Večina ruskih turistov je pripadala sovjetski eliti: profesorji, inženirji, pi-

satelji in časnikarji, učitelji, agronomi in direktorji kolhozov, umetniki itd.

Stari so bili povečini od 30 do 40 let. Nekaj jih je bilo starejših in le malo mlajših, umetnikov in mornarjev, kar jasno pove, kako se režim boji poslati v svobodni svet mladino, da se ne bi „okužila“.

Žensk je bilo približno 15 odstotkov, v glavnem izobraženk.

Ali verujejo

Kaj hitro je bilo mogoče ugotoviti, da so med našimi obiskovavci tri vrste ljudi:

1. Aktivni brezverci: okrog 2—3 odstotki.

2. Velika večina „nevtralnih“, več ali manj odprtih za verska vprašanja. Iz razgovorov je bilo mogoče spoznati, da je večina teh ljudi, posebno starejših, še ohranila neko krščansko osnovo in pojmovanje, čeprav o Cerkvi, njenem učenju in religioznem življenju ni skoraj nič vedela. Kar jim je bilo znano o Bogu, je bilo le to, kar so zvedeli

od staršev, še to so večinoma pozabili. Nekaj pa je le ostalo: ti ljudje niso bili popolnoma nič sovražni veri ali tega vsaj pokazali niso.

3. Nekaj je bilo tudi takih, ki so izjavili, da verujejo, in nekateri so celo zagotovili, da so praktični kristjani.

Marksisti ali ne

Kar nas je ob razgovorih s sovjetskimi Rusi najbolj presenetilo, je to, da pri njih skoraj ni bilo opaziti marksističnega prepričanja, kar bi bilo pri eliti samo po sebi umevno. Kadar smo pri razlagi paviljona imeli priliko, poudariti primat duhovnosti ali ideje, nasprotno marksizmu, skoraj nihče ni reagiral. Olihanost, taktika? Morda tudi to, vendar ne bi rekel, kajti pokazali so toliko zanimanja za vse, kar je bilo v paviljonu, in stavili so toliko vprašanj, da je bilo jasno, da jih verska vprašanja res zanima.

Nekdo izmed njih, ki gotovo ni bil komunist, nas je celo opozoril: „Ne zamerite, kadar vam bodo naši stavili za vas ‘nerodna’ vprašanja (inkvizicija, slabi papeži, vera podpira kapitalizem itd.), kajti to je zanje edini način, da zvedo resnico, obenem pa se ne kompromitirajo pred ‘vodnikom’, ki si vse in vsakega zapomni.“

Vprašanja

Ker je večina obiskovavcev pripadala znanstvenim poklicem, so nam zastavljali predvsem znanstvena vprašanja: „Ali si znanost in vera ne nasprotujeta? Kako ju je mogoče združiti? Kakšno je zadržanje Cerkve do znanosti? Ali ne mislite, da bo umetna sinteza življenjske celice, nad katero se trudijo naši učenjaki — in ne samo

naši —, pomenila smrtni udarec za vero? Kako je ob sodobni tehniki še moč zagovarjati vero? Vi pravite, da se čudeži še godijo: kako to dokažete?“

Na taka in podobna vprašanja ni bilo tako težko odgovoriti. Ugotovili pa smo veliko razliko med starim ruskim inteligencom in tem, ki se je oblikoval pod sovjeti. V kolikor je prvi bolj kulturn in razgledan, pa mogoče nagnjen k včasih dolгим in meglenim razmišljanjem, toliko bolj je drugi specialist-pozitivist, ki za razmišljanje ne kaže posebnega smisla ter prizna samo dejstva.

Večkrat so nam sovjetski obiskovavci med razgovori dejali: „Ne filozofirajte! S filozofijo je mogoče vse dokazati, resničnost pa je drugačna (jasen namig na njihovo razočaranje nad marksizmom!). Dajte nam fakte!“

Tako so na primer znanstveno strogo preiskani lurški čudeži napravili na mnoge od njih močan vtis. Ker so bili vzgojeni v materialistični ideologiji, so nagnjeni k temu, da vse sodijo po sili, po materialnem uspehu. Zato ni bilo dovolj, govoriti o blagodejnem vplivu in o miroljubju Cerkve v zgodovini, temveč jim je to bilo treba pokazati na konkretnih primerih, ker cerkvene zgodovine sploh ne poznajo ali pa gledajo nanjo z vidika prevratnih klevet, ki se jih morajo učiti v komunističnih šolah.

Vajeni policijskega nadzorstva in poročnine brez oporekanja, vsaj zunanje, so se čudili, da se papeževa navodila zmeraj ne izpolnjujejo. „Kako je mogoče, da je v katoliški deželi toliko nedostojnih lepakov, nedostojne reklame, medtem ko je vse to pri nas prepovedano?“

Njihovo pojmovanje komunistične ideologije v vesoljnem načrtu, ki predpostavlja tudi enotnost vodstva, jim je

pomagalo razumeti vesoljnost katoliške Cerkve in njene napore za zedinjenje vseh kristjanov. Nekaterim izmed njih se je zdelo samo po sebi umevno, da mora biti, če je en Kristus, ki je dal en evangelij in ustanovil eno Cerkev, enotno tudi vodstvo te Cerkve.

Nekateri drugi obiskovavci so nam dajali vprašanja moralnega reda: Kaj je treba storiti za zveličanje? Kaj je greh? Ali se bodo pogani zveličali? Zakaj je zakonska zveza nerazdružljiva? O nesmrtnosti duše itd. Z velikim zanimanjem so poslušali evangeljsko učenje o tem. Božja ljubezen in usmiljenje do ljudi, globoka vez duše z Bogom po molitvi, nauk o mističnem Kristusovem telesu so nanje napravili globok vtis.

Mnogi so prosili, da bi jim pokazali, kako ljudje molijo. Spremljali smo jih v cerkev vatikanskega paviljona. Nekateri so gotovo bili pri službi božji, ker so v cerkvenih puščicah večkrat bili tudi sovjetski rublji.

Verska umetnost, svoboda in še kaj

Skoraj vsi sovjetski obiskovavci vatikanskega paviljona so se dotaknili tudi vprašanja religiozne umetnosti. Občudovali so staro cerkveno umetnost, moderna pa jih je neprijetno odbijala. Neredko je kdo dejal: „Kako more katoliška Cerkev dovoliti tako umetnost? To je profanacija.“ V mnogih dušah torej še živi spoštovanje do svetega.

Nikdar ne bom pozabil naslednjega prizora: K meni je prišla skupina petih ljudi, in mi pokazala na vstalega Zveličarja (kovinast kip, ki je bil predmet mnogih kritik tudi s katoliške strani) ter izjavila: „Mi ne verujemo v Boga, toda protestiramo proti taki podobi Kristusa. To je 'koščunstvo' (smešenje vere, svetoskrunstvo).“

Protislovje? Da! Toda tako protislovje je mogoče samo v dušah, ki govorijo, da so neverna, v resnici pa jih žejajo po neskončno blagem liku Odrešenika.

Pri debatah o cerkveni umetnosti — in ne samo pri teh — smo navadno zadel ob pojem svobode in človeškega dostojanstva, ki je mogoče samo takrat, če je Bog naš Oče in mi njegovi otroci.

Sami so čutili in videli, kako soljudje na Zapadu veliko bolj svobodni kot oni in kako nje sovjetski režim nadzoruje celo v tujini. Marsikatera bridka opazka jim je ušla na ta račun, seveda med štirimi očmi.

Z druge strani pa niso mogli trpeti tega, kar imenujejo „buržoazno svobodo“ biti svoboden, da se brigam samo za svoje osebne koristi, čeprav na škodo skupnosti. Lahko nam je bilo dokazati, da za tako pojmovanje ni mesta v krščanskem razumevanju svobode.

Seveda smo govorili še o mnogočem drugem. Na splošno je bilo mogoče čuti, da stavljena vprašanja odgovarjajo njihovim osebnim težavam in zanimanju, razen kajpada pri nekaterih propagandistih, ki pa jim je bilo lahko odgovoriti in jih spraviti v zadrego.

Večina je bila zadovoljna z obiskom vatikanskega paviljona in pogosto smo po drugih poteh zvedeli, da je bil dolgo časa predmet njihovih razgovorov.

Sovjetskim Rusom smo razdali okoli tisoč evangelijev in skoaj 20.000 izvodov raznih verskih brošur in knjig.

Zaključek

Že 45 let komunizem kuje „novega“ sovjetskega človeka. Če bi hotel soditi po teh treh tisočih, s katerimi smo se srečali, in to posplošiti na vso sovjetsko Rusijo, bi mogel mirno zaključiti, da

je komunistična partija v svoji protiverski borbi doživela polom. Da, uničili ali zaprli so mnogo cerkva, veliko duhovnikov in menihov so ubili, mnoge so oropali vere v Boga, vendar same vere niso mogli uničiti. Ljudje, ki sem z njimi govoril, so bili kot vsi drugi: brez kakega komunističnega zanosa, z občečloveškimi težavami in vprašanji, res da nevedni v veri, ker jih ni nikdo učil, zato pa s tem bolj veliko skrito ali javno izraženo žejo po Bogu.

Eden izmed njih mi je dejal: „Govorite nam resnico, kajti nas tako hitro ne prevaraš, smo ‘obstreljene ptice’!“ (Ruski pregovor, ki v tej zvezi hoče reči: so nas že tolikokrat prevarali, da težko komu kaj verjamemo.)

Petindvajsetletni fant mi je rekel: „Prvikrat imam v rokah evangelij. Ali ga smem vzeti s seboj?“

Neka učiteljica je jokala, ker ji nisem mogel dati evangelija (tisti dan sem že vse razdal), in je tožila: „Vso pot sem mislila in upala, da bom dobila evangelij, sedaj pa to.“ Prosil

sem jo, naj pride naslednji dan, pa je ni bilo. Mogoče je bila kontrola prehoda in si ni upala, ali pa so že odšli.

Takih primerov bi mogel navesti še in še. Če bi hotel z nekaj besedami označiti Ruse, ki sem prišel z njimi v stik, bi lahko dejal: zorane in prebranane njive, ki željno čakajo setve. Čas setve bo gotovo prišel, bodo li sejanci?

Medtem pa v Sovjetski zvezi divja silovita protiverska gonja. Zaenkrat se omejuje samo še na besedni boj, toda kdo more reči, da se ta ne bo spremenil v krvavo preganjanje, kot je že bilo pred vojno! V letu 1958 je bilo v Sovjetski zvezi 5,600.000 protiverskih predavanj, za leto 1959 pa so samo v prvem polletju izdali okrog tisoč raznih brezbožnih publikacij v nakladi 13 milijonov 700.000 izvodov.

Vera v ruskih dušah še živi. Tega pa komunisti ne morejo prenesti, kajti to je zanje neprestani opomin, da je Bog, ki ga ne morejo doseči in kateremu bodo morali dati račun.

Anton Ilc, Bruselj

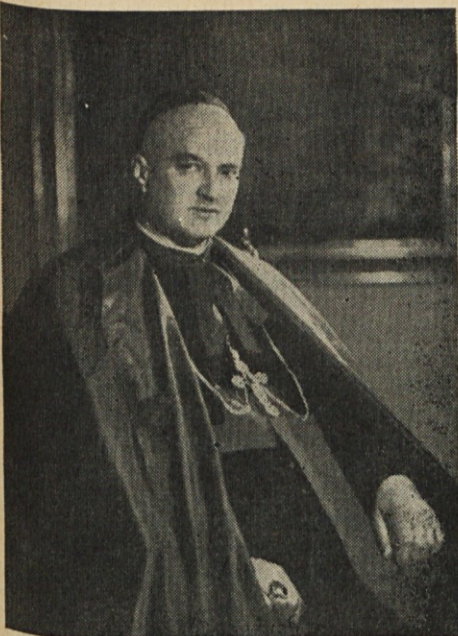

ZA KAJ BOMO MOLILI V TEM MESECU?

Splošni molitveni namen: Molimo, da bi koncil pomnožil duhovniške in redovniške poklice!

Misijonski molitveni namen: Molimo, za Cerkev v Kongu.

Molitvena zveza za slovensko domovino: Molimo, da bi Bog dal Slovencem v domovini in po svetu zadosti dobrih duhovnikov, redovnikov in redovnic.

**ZADUŠNICA ZA NADŠKOFA
DR. ANTONA VOVKA**

V nedeljo, 28. julija je bila v kapeli Slovenske hiše v Buenos Airesu sv. maša-zadušnica za rajnim nadškofom dr. Antonom Vovkom. Sveto mašo je daroval č. g. direktor Anton Orehar. V cerkvenem govoru je nakazal tri izrazito lepe poteze nadškofa dr. Antona Vovka, to je: njegova ljubezen do Cerkve, njegovo iznajdljivost in njegovo voljo do dela. Po sv. maši je bil peti „Reši me“, katerega sta s sodelovanjem celebranta pela gg. Lovre Tomažin in Edvard Škulj, bogoslovca našega seminšča v Adrogué. Sv. maše so se udeležili skoraj vsi zastopniki naših domov in organizacij. Z udeležbo so izpričali ljubezen do rajnega nadškofa in vsega slovenskega naroda, katerega najvišji

Med nami v Argentini

cerkveni predstavnik je bil ravno nadškof dr. Anton Vovk.

SV. MAŠA PO VZHODNEM OBREDU

Na praznik sv. Cirila in Metoda, 7. julija, je v Slovenski kapeli v Buenos Airesu daroval sv. mašo po vzhodnem obredu č. g. dr. Pavel Krajnik. Ta sv. maša je bila priključena slavlju 1100-letnice prihoda svetih bratov med slovanske narode. Glavna proslava vseh Slovencev v Argentini pa bo v nedeljo, 29. septembra, ob pričetku drugega obdobja vesoljnega cerkvenega zbora.

Med sv. mašo so peli v staroslovenskem jeziku bogoslovci, sedanji in bivši gojenci škofovega zavoda. V govoru pa je dr. Pavel Krajnik razvil lepe misli o pomenu prihoda svetih bratov, in o naši nalogi do vzhodnih bratov.

PROSLAVA SV. ALOJZIJA

Zaradi izredno slabega vremena tretjo nedeljo v juniju, je bila letošnja proslava slovenskih šolskih otrok na čast sv. Alojziju šele v nedeljo, 14. julija. Bila je v Slovenski dvorani. Udeležencev je bilo okrog 500.

Proslava je imela dva dela. Najprej je bila sv. maša, ki jo je daroval č. g. direktor Anton Orehar. S sv. mašo so otroci vzorno sodelovali. Da so skupne sv. maše tako liturgično izpeljane, vse-

kakor' pripomorejo mesečne sv. maše slovenskih otrok po različnih krajih, kot so Buenos Aires, Morón, San Justo, Ramos Mejía in San Martín.

V pridigi je g. direktor pokazal otrokom in staršem sv. Alojzija kot vzor molitve in zglednega prejemanja sv. zakramentov.

Po sv. maši, med katero je precej otrok pristopilo k sv. obhajilu, pa so otroci iz Slovenske vasi pod vodstvom ge. učiteljice Zdenke Janove in g. Lovra Jana uprizorili igro o siroti Jerici.

„Uvodna recitacija na rođne pesmi o siroti Jerici, ki je ob nežnih mel dijah prihajala izza odra, je v duhu prikazala otrokom usodo tega dobrega dekletca. Za tem pa so tudi zares videli v štirih dejanjih to Jeričino pot: od iskanja zlatega jabolka za mačeho, dekličinega srečanja z dobrimi vilami in palčki ter sprejema pri njihovem kralju do izročitve zlatega jabolka mačehi, njene kazni za zlo in, končno, do snidenja Jeričinega z materjo in odhoda v nebo.

Dejanja so potekala v tako tekoči naravni razgibanosti in tako jasnem in lepem govornem podajanju, da so mogli z večjimi otroki in odraslimi slediti s polnim užitkom tudi najmlajši. Zato pa tudi končni aplavz ni prenehal, dokler se niso na odru ponovno pokazali vsi igralci: glavna igralka Jerica z mačeho, očetom, polsestro in polbratcem, vile in palčki s kraljem, Jeričina mati in angelčki. Pogrešili pa smo med njimi tudi nje, ki so prispevali k uspehu s sodelovanjem za odrom, zlasti nji ju, ki sta v spretni režiji vtisnila igri dušo — go. Zdenko in g. Lovra Jana. S tem pa smo izrazili tudi vse: šolski tečaj v Slovenski vasi, ki je z igro nastopil, s svojim učiteljstvom in krogom sodelujočih pomeni — delo požrtvo-

valnost, uspeh. To smo pred igro pričakovali in tega smo bili tudi deležni.

Po prireditvi je mladinski referent g. nadzornik Majhen vse sodelujoče povabil k prigrizku, jim čestital k uspehu, in se jim zahvalil za trud, posebej pa še za dar — poklonitev prostovoljnih prispevkov Slovenski hiši.“

ODSEKI SFZ IN KROŽKI SDO

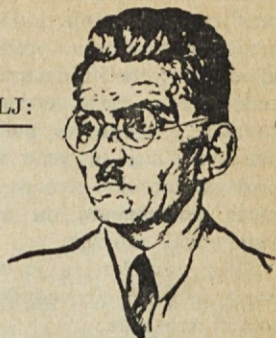
V letošnjem letu se je življenje v Slovenski fantovski zvezi in Slovenski dekliški organizaciji kar lepo poživilo. Obe organizaciji imata mesečna zvezna sestanka v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Na teh sestankih, ki so redno po mladinski sveti maši, so poleg duhovne misli, aktualnega predavanja, poročila odsekovnih predsednikov in načrti za prihodnji mesec. Vsak odsek oziroma krožek pa prireja poleg tega še mesečne odsekovne sestanke. Samo po sebi je razumljivo, da goje tudi športno življenje. SFZ ima svoje odseke v Mendoza, v Moronu, v San Justu, v Ramos Mejii, v San Martinu in Slovenski vasi. SDO, ki združuje dekleta, pa ima svoje krožke v Ramos Mejii, v Mendoza, v Slovenski vasi, v San Justu, v Moronu, v San Martinu, v Carapachayu ni v Berazateguiju. Po delavnosti na igralskem področju sta se letos izkazala zlasti odsek fantov in krožek deklet iz San Martina. Uprizorila sta namreč igro „Divji lovec“. Ponovitev igre je bila v Slovenski dvorani v soboto, 20. julija. Udeležba je bila prav lepa; nad 400 ljudi je prišlo.

Obe mladinski organizaciji imata skoraj jo vseh okrajev tudi naraščaj. Naraščajniki SFZ so zlasti delavni v San Justu, v Moronu, v Ramos Mejii, v Slovenski vasi in v Mendoza. Naraščajnice SDO pa delujejo po vseh okrajev.

Deževno vreme je v naslednjih dneh oteževalo Petru potovanje. Premočen, premražen in komaj še dijaku podoben je dospel šesti dan v Gradec. O tistem času je v svoji starosti pripovedoval s pikro šalo:

„Ob petih sem prišel v mesto. Mračilo se je že, kakor pozimi, in lilo kakor iz škafa. Stisnil sem se pod nekak mostovž, da bi vedril, pa sem videl, kako se mi je ob nogah natekla iz premočene obleke kar luža. Klobuk mi je bil žalostno povetil svoj krajec, v čevljih mi je pela voda, dva mokra beliča sta bila vse moje premoženje. Skozi mostovž je vleklo, da me je začelo zebsti. Zato sem krenil ob hišah naprej. Poprašal sem neko otroče, kje je jezuitski samostan. Pokazalo mi je jezik in sem vedel, da so očitno po vsem svetu otroci nevljudni. Potem sem vprašal nekega krčmarja, ki je stal zavajeno pred vrati. Zasmejal se je in rekel: „Prav na sredi jezuitske ulice. Le išči jo.“ In sem vedel, da so si tudi krčmarji vsega sveta podobni. Šaljivci so in vodo privoščijo vsem, ki jih ne obiskujejo, vodo in vodenico, ki pa raste prav iz njihovih sodov v ljudi. Potem sem spet vedril. Pa je le prineslo od nekega zanikrnega juda in je takoj začel barantati z menoj, naj zamenjam svoj mokri klobuk z njegovim, ki je suh. Potobotala sva se. Bil je njegov klobuk videti prav čeden. Oba beliča sem pridral in sva menjala. Lej ga, juda! Prepozno sem spoznal, da so si tudi vsi judi na svetu podobni. Tisti pa je bil prvi in zadnji, ki me je ociganil. Komaj je dež orosil tisti moj novi klobuk, že mi je zlezal krajec čez obraz. Kaj ne bi, če je bil le z lepilom pritrjen k oglavju. Gloglav sem šel naprej in sam Bog me je tik pred nočjo napotil na nekega dijaka, ki mi je pokazal pot k samostanu.“

IVAN PREGELJ:

ODISEJ IZ KOMENDE

Dolgih pet let je prebil Peter Pavel v šolah nemškega Gradca. Redko je zmogla enolično življenje dijakovo ta in ona vest iz domovine, da so umrli stari oče Jeras, stari magister Jeronim, stara Maruša. Srečno je dijak izdelal latinske šole in dve višji in se začel z vso žarkostjo ljubezni do vzvišenega poklica potapljati v bogoslovne nauke, v pisma svetih očetov in velikih Kristusovih učencev. Pomagal si je, kakor je vedel in znal, pa učeval je nižjih šol dijake, včasih je mogel celo prihraniti male denarje, katere je pošiljal župniku Roglju za siroto Manico.

Tako je dokončal še zadnje šole in poln zaupanja verjel, da se bo kmalu vrnil na Kranjsko kot novomašnik. To svojo srečo je tako živo občutil, da se je samo še enega bal, da ne bi nenadoma

zbolel in umrl, preden ga posvetijo. Ni umrl, a preizkušnja hujša od katerekoli prejšnjih je stopila predenj. Predstojniki so mu sporočili, da mu ne morejo dati redov, ker imajo premalo zadovoljive podatke o njegovem pokolenju. Dali so mu svet, naj se vrne v Komendo, od svojega župnika izve za svoje in si poskrbi potrebnega, da mu izpregledajo duhovniški zadržek.

Ves nesrečen se je zatekel bogoslovec k svojemu spovedniku, ki ga je potolažil z besedo:

„Bog, ki vidi tvojo gorečnost in te je poklical, te ne bo zapustil. Izgladil ti bo pot do cilja. Le zaupaj vanj, moli in ne godrnjaj. Zaženi križ, ki ti ga je Kristus dal na rame za preizkušnjo in ga nosi vdano.“

S solzami se je poslovil Peter Pavel od svojih učiteljev, ki so mu dali najboljša spričevala na pot. Krenil je naravnost na Kranjsko. Potoval je v veseli božji svet, ki se je zbujal v bogato žetev. Srečal je mnogo veselih ljudi, silil se je, da bi bil veder v njih družbi. Ko pa je ostal sam in je ležala pot pred njim, ga je obhajala bridkost in slabost:

„Če pa ni namenjeno, ne bom duhovnik. Moj Bog, čemu sem potem neki študiral. S čim bom povrnil župniku Roglju, Manici in dušam rajnih Jerasovih?“

In vedno zopet si je oživiljal pogum:

„Fiat voluntas Tua — Dein Wille geschehe!“ —

VIII. ZA POSVEČENJEM

Ni se še bilo zdanilo, ko je stal Peter Pavel Glavar pred farno cerkvijo svetega Petra v Komendi. Cerkev je bila zaprta, vas je še spala. Mladi človek je stopil s prečudnimi, mešanimi občutki bridkosti in utešenega domotožja pred župnišče in sedel na prag. Hlad

kamenitega sedeža je dobro del njegovega od hoje razbolelim nogam. Položil je roke na kolena in nagnil glavo nanje. Potem ga je obšla misel na davnino in je mrmral sam vase:

„Tu sedim v rani jutranji uri kakor izgubljeni sin, ki se je vrnil k očetu strgan in skesan iz tujine. Saj nisem izgubljeni sin, a podoben sem mu le in ne bo me preveč vesel gospod župnik. Ne bo me vesela sestra njegova Marta. Nisem se vrnil, da bi ji novo mašo pel.“

In nato je mislil v drugo smer: „Prav v taki jutranji uri je morda bilo, ko so me položili na ta prag. Zakaj bi ne posedel tu še zdaj, ne da vstanem v hlevu pri Jerasu.“ Vzdihnil je globoko: „O mati, slabo si postlala svojemu sinu. Na tujih pragih sedi. O, mati! Ti, ki bi bi mi morala biti najbližja, pa prav ti si mi zavalila najtežjo skalo na pot.“

Komaj slišno se je dramila noč. Trudnemu dijaku pa je za trenutek zavezal dremec misli. Šum okornega koraka ga je vzdramil in glas jutranjega zvana, ki je kmalu za tem jeknil, ga je vrgel kvišku. „V cerkev grem in počakam dneva,“ je mislil in šel. Nekam osuplo se je ozrl cerkovnik nanj, ko je je stopil v sveti hram. Nezaupno ga je pogledal, ni ga več spoznal. Peter Pavel se je kakor sramoval in se mu ni dal spoznati. Šel je, pokleknil v stolu pri spovednici in zagrebel svoje lice v dlani.

„Ta ima težo na vesti,“ je mislil cerkovnik, „v delovni dan in na vse zgodaj je prišel. Bog pomagaj, da je le prišel in da bi opravičen odšel.“

Ko se je vrnil cerkovnik, da bi pozvonil k maši, je videl, da vnanji še vedno kleči v stolu ob spovednici. Šel je v zakristijo in povedal župniku, ko

je prišel maševati, da čaka tuj človek na spoved.

„Mirno je segel pòlslepi župnik po štolo in si jo vrgel čez ramena. Cerkovnik ga je prijel za roko in ga vedel izpred oltarja k spovednici. Peter Pavel se je vzdramil v klopi. Cerkovnik mu se je pomignil, naj poklekne k spovednici. Osuplo je strmel trudni, nenadoma iz dremanja zbujeni mladenič. Nekaj starih ženic je radovedno pogledalo nanj. V zadregi in osuplosti je vstal iz klopi k spovednici. Vratca so se odprla, za križasto pregrajo je sinila v somraku spovednice siva župnikova glava.

„Moj Bog, kaj sem storil,“ se je za-vedel Peter Pavel, „pokleknil sem tu sem, ne da sem se pripravil za spoved.“

„Obtoži se in se ne boj,“ je dejal tedaj župnik, ki si je po svoje tolmačil molk spovedi čakajočega, „obtoži se, in če so tvoji grehi kakor škrlat, gospod Jezus me je sem posadil, da ti jih izbrišem.“

Gospod Pavel se je prekrizal z vso voljo svoje duše in s krčevito željo, da hoče biti dober in popoln; začel je moliti:

„Confiteor Deo omnipotenti...“ Trkal se je na prsa. Spovednik je vzdihnil. Peter Pavel pa se je začel obdolževati svojih slabosti in bridkosti. Ko je utihnil, je poslušnil:

„Ali si povedal vse, moj sin?“ je vprašal spovednik.

„Vse duhovni oče.“

Oni pa je še dvomil in rekel: „Ne boj se. Slep sem in ne poznam te. Ali te res nič več ne teži?“

„To je vse, gospod duhovni oče,“ je ponovil Peter Pavel, „vse, česar se spominam.“

„Kaj si duhovnik?“ je vprašal spovednik.

„Še nisem,“ je odvrnil Peter Pavel.

Tedaj se je spovednik oddahnil in je začel učiti: „Le kdor hoče biti popoln, je dober. Popolnost pa je samo ena, je samo v Bogu, ki ga ljubi iz vse svoje duše, ki ga išče z vsem svojim življenjem. Vadi se potrpljenja v Bogu. Glej, Jakob je sedem let služil za Rahelo in še sedem.“ Potem je spovednik naložil spovedancu pokoro in ga odvezal.

Spovednik in spovedanec sta stopila iz spovednice in tedaj se je sklonil Peter Pavel nad roko svojega dobrotnika, mu jo poljubil in zašepetal:

„Hvala Vam, gospod župnik!“

Sivi duhovnik je osupnil, stresel z glavo in dejal glasno:

„Peter Pavel, moj fant, kakršne šale so to?“

„Niso šale, stric,“ je dejal mladenič in vedel varno pòlslepega v zakristijo. Potem mu je stregel pri maši. Cerkovnik pa se je čudil, čemu stari gospod župnik ves čas pri molitvi solze požira...

Potem sta stopila iz cerkve in je dejal župnik:

„Zdaj pa povej, kaj je s teboj. In bliže stopi, da bom videl, ali si ali nisi.“

„Sem,“ je dejal Peter Pavel, „a ti sti res še nisem, ki bi že rad bil.“ In povedal je, kako se mu je bilo zgodilo. Župnik pa je nemirno kimal in stresal z glavo in ponavljal:

„Moj ubogi fant, moj ubogi fant!“

Telo, ki so mu ga upognila leta, mu je vidno zlezlo v še globlje gube, pa ves iz sebe je bil in je vzklikal:

„Predpisi! Seveda, predpisi morajo biti! Pa je le res, da so včasih le sitnosti. Ali so predpisi poklic? Pa naredi iz psa mačko po predpisih! Ali nimaš poklica, ali nisi vreden, in ali ne vidiš? S prisego bi jim potrdil. Pa hočejo tako. Predpisi! Kakor da ni bilo in ni še v navadi dispensio, Beštja!“

Argentina:

Dušnopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Paroquia do
Santissimo Sacramento,
R. Tutoia 1125,
Vila Mariana,
Sao Paulo — S. P.,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak,
3547 East 80th Street,
Cleveland, Ohio. U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn.
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
meji (razen Uruguaya)
500 pesov.

za ZDA in Kanado
5 dolarjev;

za Avstralijo 95 šilingov;

za Italijo 2.000 lir;

drugod
protivrednost dolarja.

Je res drugače v Sloveniji? 513

Ljubljanski nadpastir je umrl 515

Nadškof Vovk je znal trpeti 516

Zadnje pismo Janeza XXIII.
slovanskim narodom 518

Živa vera prepoji vse življenje 522

Na svetu je mnogo lačnih 522

Prvi govori Pavla VI. 528

„Saj veste, kako je...“ 530

Primorske vesti 533

Zakrament bolnikov 534

Slovenske navade v jesenskih mesecih 540

Osrednji cilji kateheze 544

Vzgajajmo k odpovedi 544

Quo vadis 548

Demoni in demonizem 552

Drevo mora rasti, kjer je bilo vsajeno 556

Znamenje božjega obiskanja 558

Zakaj ne verujemo? 563

Od doma 564

Srečanje z Rusi v Bruslju 567

Za kaj bomo molili v tem mesecu? 570

Med nami v Argentini 571

Odisej iz Komende 573

LETO XXX.

Štev. 9

SEPTEMBER 1963

**duhovno
življenje**
la vida espiritual

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anton
Orehar), urejujeta pa dr. Branko Rozman in dr. Alojzij
Starč. — Editor responsable: Antonio Orehar, Ramón
Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 574.991.

Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

Tri fotografije rajnega nadškofa dr. Antona Vovka: med pridigo v Rajhenburgu v Marijinem letu; pri pontifikalni sv. maši ob 500-letnici škofije in z novomašnikom-sošolcem dr. Rantom

